პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОММУНИСТ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 197 (20588) — შაბათი, 26 აგვისტო, 1989 წელი. — ფასი 3 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲓᲦᲘᲡ ᲗᲔᲛᲐ

● **მაღე** გაიმართება საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი. იგი განიხილავს ჩვენი რესპუბლიკის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და პარტიულ-ორგანიზატორული მუშაობის აქტუალურ საკითხებს. „კომუნისტის“ ანკეტური გამოკითხვა სწორედ ამ პლენუმს ეძღვნება (**„საიდან — საით?“**).

მე-2 გვ.

● **შართო**, გულახდილი საუბარი გაიმართა საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიის გაფართოებულ სხდომაზე, რომელმაც განიხილა რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა ორგანოების ოპერატიულ-სამსახურეობრივი საქმიანობის შვიდი თვის შედეგები და დამნაშავეობასთან ბრძოლის მკვეთრი გაძლიერების თაობაზე სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს სესიის გადაწყვეტილებათა რეალიზაციის ამოცანები. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო სოციალისტური კანონიერებისა და დისციპლინის მდგომარეობას, აფხაზეთის ასს რესპუბლიკასა და საქართველოს მთელ რიგ რეგიონებში მომხდარ ამბებსა და აქედან გამომდინარე, ექსტრემალურ პირობებში პირადი შემადგენლობის მოქმედებას (**„საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიის სხდომა“**).

მე-3 გვ.

● **1990 წელს** ჩვენს ქვეყანაში ფართოდ აღინიშნება დიდი [illegible] — [illegible] 130 წლისთავი, ავტორად გვიშავია სახელმწიფო მგზნებარე ინტერესი თვით სამშობლოსადმი (**„სიმღერა ჩვენ ვართ ყველაო“**).

● **მოსახლეობაში** დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია სარეცხი და ტუალეტის საპნის, სინთეზური სარეცხი საშუალებების არნახულმა დეფიციტმა. მშრომელთა გამუდმებული საჩივრების გამო საფუძვლიანად იმსჯელა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ და დამნაშავენიც სათანადოდ დასაჯა (**„ბრალეულნი დაისაჯნენ“**).

მე-4 გვ.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოში

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს პრეზიდიუმის მოხსენება განიხილეს მინდობილი საქმისათვის, სახელმწიფო, საგეგმო და საფინანსო დისციპლინის განმტკიცებისათვის, სოციალურ საკითხთა გადაწყვეტის, მოსახლეობის შრომისა და ყოფა-ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებისათვის ყველა რანგის ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობის გაძლიერების საკითხები.

განიხილეს რესპუბლიკის დედაქალაქში სანიმუშო სანტარიული წესრიგის დამყარებისათვის გაწეული დეკადაში გაწეული მუშაობის მდგომარეობის შესახებ თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის ხელმძღვანელობის მორიგი ინფორმაცია. პრეზიდიუმმა აღნიშნა, რომ მეტად არადამაკმაყოფილებელია განხორციელებულ ღონისძიებათა ტემპი და ხარისხი, რაიაღმასკომები და მათი სამსახურები სათანადო სიმტკიცეს ვერ იჩენენ ამ საჭირბოროტო პრობლემის გადაწყვეტაში. მიღებულია გადაწყვეტილება მკაცრად მოჰკითხონ რაიონების, საწარმოებისა და სამსახურების ხელმძღვანელებს მათ გამგებლობაში არსებულ ტერიტორიებზე სისუფთავის მდგომარეობისათვის, იმათ კი, ვისაც უშუალოდ მიუძღვის ბრალი ანტისანიტარიაში, პასუხი აგებინონ მატერიალურად, საჭიროების შემთხვევაში კი სისხლისსამართლებრივადაც.

მოწუდება რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის საფინანსო მდგომარეობის გაჯანსაღების მდგომარეობის შესახებ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს აბა წლის 13 მაისის სხდომის გადაწყვეტილების შესრულების მიმდინარეობა. პრეზიდიუმზე განიხილეს საქმის ვითარება ამ მიმართულებით სამტრედიისა და „ვარლის რაიონებში, აგრეთვე „საქნერგრეში“, საწარმოო გაერთიანებებში „ელვასა“ და „საქტყვმრეწვაში“.

პრეზიდიუმზე ითქვა, რომ აღნიშნული რაიაღმასკომებისა და საწარმოო გაერთიანებების ხელმძღვანელები ჯერ კიდევ ვერ ახდენენ სათანადო გავლენას იმ მუშაობაზე, რომ აღმოიფხვრას სერიოზული ნაკლოვანებანი მათდამი მინდობილი რეგიონებისა და სახალხო მეურნეობის ობიექტების საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობაში. მინისტრთა საბჭომ დაავალა მათ შემჭიდროებულ ვადებში უზრუნველყონ გაჯანსაღების დასახული პროგრამის შესრულება, მიიღონ მძიმე ფინანსური მდგომარეობის ლიკვიდაციის ქმედითი ღონისძიებანი.

გაითვალისწინეს რა ერთჯერადი შპრიცების წარმოების დაჩქარების მნიშვნელობა და საჭიროება რესპუბლიკის სამედიცინო დაწესებულებებისათვის, სხდომაზე განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმეს ქალაქ მარნეულში პოლიმერული მასალების სამედიცინო ნაწარმის ქარხნის მშენებლობის საკითხის განხილვას. დასახულია ამ ობიექტის მშენებლობის დაჩქარების კონკრეტული ღონისძიებანი.

გაანალიზებულია აგრეთვე სომხეთის სს რესპუბლიკაში საცხოვრებელი და სოციალური, კულტურული და საყოფაცხოვრებო ობიექტების მშენებლობის მიმდინარეობა. პრეზიდიუმმა უკმაყოფილება გამოთქვა მოძმე რესპუბლიკაში მიწისძვრის შედეგების ლიკვიდაციის სამუშაოთა ტემპის გამო და რესპუბლიკის მშენინდუსტრიის სამშენებლო ორგანიზაციებსა და საწარმოებს დაავალა უზრუნველყონ დადგენილ ვადებში დასახული სამშენებლო პროგრამის უთუო შესრულება.

პრეზიდიუმზე აღინიშნა, რომ მეტად სუსტია საკასო დისციპლინა და სერიოზული ნაკლოვანებანია საკასო გეგმის შესრულებაში, რასაც ამა წლის განვლილი თვეების მანძილზე მთლიანად საქართველოში მოჰყვა 7 მილიონ 340 ათასი მანეთი საერთო თანხის 12 ათასზე მეტი დარღვევა. განსაკუთრებით მძიმე ვითარება შეიქმნა ცეკავშირში. საკასო დისციპლინის არადამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა ვაჭრობის სამინისტროს სისტემაშიც, აგრეთვე რესპუბლიკის მთელ რიგ რეგიონებში, განსაკუთრებით ქალაქ წყალტუბოში, ადიგენის, ამბროლაურის, მაიაკოვსკის, ხარაგაულის, ოზურგეთის, საგარეჯოს, ქარელისა და სხვა რაიონებში. დასახულია რესპუბლიკაში საკასო დისციპლინის შემდგომი განმტკიცების ღონისძიებანი.

პრეზიდიუმმა არასაკმარისად ცნო მოსახლეობის ფასიანი მომსახურების სფეროში სეროიზულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრისათვის გაწეული მუშაობა. ამ სფეროში გეგმების შესრულება სისტემატურად იფუშება, ამასთან ყოველწლიურად კლებულობს ფასიანი მომსახურების მოცულობა. გეგმების ქრონიკული შეუსრულებლობა შეიმჩნევა ქალაქ თბილისში, ახალციხის, საგარეჯოს, ხაშურის, ონის, ლენტეხისა და მესტიის რაიონებში, აგრეთვე საკავშირო დაქვემდებარების მთელ რიგ საწარმოებში. მიღებული დადგენილებით გათვალისწინებულია ამ სფეროში სიტუაციის სტაბილიზაციისა და თვისებრივი გაუმჯობესების კომპლექსური ღონისძიებანი.

პრეზიდიუმმა აღნიშნა, რომ უკანასკნელ ხანს გაიზარდა პროკურატურის ორგანოების აქტიურობა და სასარგებლო ინიციატივა ეკონომიკის გაჯანსაღების, მოქალაქეთა უფლებების დაცვისათვის მუშაობის გაძლიერების საკითხებში.

მოისმინა რა რესპუბლიკის პროკურატურის ინფორმაცია საქართველოს სსრ მუშუაქი მრეწველობის სამინისტროს სისტემაში მოქალაქეთა საჩივრებისა და განცხადებების განხილვის შესახებ კანონმდებლობის დარღვევების თაობაზე, პრეზიდიუმმა სამინისტროს ხელმძღვანელობას დაავალა მკაცრად იმსჯელოს დამრღვევებზე, დაკონკრეტოს ამ სფეროში ბიუროკრატიზმისა და საქმეში გაჭიანურების წინააღმდეგ ბრძოლა.

ფართოდდება საზღვარგარეთის ფირმებთან რესპუბლიკის შრომითი კოლექტივების საერთაშორისო თანამშრომლობის გეოგრაფია, პრეზიდიუმის გადაწყვეტილებით შეიქმნა სამი ახალი ერთობლივი საწარმო იტალიის, ფინეთისა და ამერიკის შეერთებული შტატების ფირმებთან.

პრეზიდიუმმა მიიღო დადგენილება სხვა საკითხებზეც, რომლებსაც დიდი სახალხო-სამეურნეო და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს.

(საქინფორმი).

სახალხო მეურნეობა: პროგრესები

ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲣᲚᲘ ᲡᲔᲠᲘᲐᲚᲘ

რომლისგანაც განკურნების იმედი ჯერჯერობით არ ჩანს

ბარდავნის მუყაო-რუბერიოიდის ქარხანაზე თავიდან დიდ იმედებს ამყარებდნენ. საწარმოს თავისი ძირითადი პროდუქციისრუბერიოიდით უნდა დაეკმაყოფილებინა ამიერკავკასიის, ნაწილობრივ კი რუსეთისა და უკრაინის მშენებელთა მოთხოვნილებებიც. მაგრამ არსებობის თვრამეტი წლის მანძილზე საწარმომ მნიშვნელოვანი მოგების ნაცვლად რამდენიმე მილიონი მანეთის ზარალი მიაყენა რესპუბლიკის ეკონომიკას. ცხადია, დროდადრო ისახებოდა ჩიხიდან თავის დაღწევის, მდგომარეობის გამოსწორების იმედები, მაგრამ მალევე ქრებოდა. ერთგვარი იმედი გაჩნდა სამნახევარი წლის წინათაც, როცა ქარხნის დირექტორად გამოცდილი სამეურნეო მუშაკი გიორგი კაპანაძე დაინიშნა. იგი სათავალავით მეცამეტე დირექტორია.

— სავალალო მდგომარეობაში იყო ქარხანა, როცა იგი ჩავიბარეთ, — თქვა გ. კაპანაძემ. — ჩემს წინამორბედსაც არ დაუკლია მოწადინება, მაგრამ წლობით გაფუჭებულ საქმეს თავი არ დაედგა. დავარწმუნდი, რომ საჭირო იყო საგანგებო ზომების განხორციელება. გავამკაცრეთ მომთხოვნელობა და კონტროლი. ბრძოლა გამოვუცხადეთ დოყლაპიობას და ბედოვლათობას, დავსაჯეთ ისინი, ვინც გულგრილობით და დაუდევრობით ზიანს აყენებდა შრომითს კოლექტივს. შედეგმაც არ დააყოვნა. მოკლე ხანში მოცდენები მკვეთრად შემცირდა.

განსაკუთრებით შეშფოთებას იწვევდა მოწყობილობის მდგომარეობა. 1986 წლამდე ქარხანა თავისი სიმძლავრის მხოლოდ 40 პროცენტით იტვირთებოდა. ზედიზედ გამოდიოდა მწყობრიდან მნიშვნელოვანი კვანძები და აგრეგატები. ვერც კი ასწრებდნენ ერთი მექანიზმის მოწესრიგებას, რომ მეორე ზიანდებოდა. ეს, უწინარეს ყოვლისა, მომსახურე პერსონალის დაბალი კვალიფიკაციისა და სარემონტო სამსახურის არადამაკმაყოფილებელი მუშაობის შედეგი იყო, თანაც მოწყობილობებს ემსახურებოდა ბევრი ისეთი ორგანიზაცია, რომლებიც მაინცდამაინც არ იყვნენ დაინტერესებული კარგი საბოლოო შედეგებით. ამის გამო ქარხნის კოლექტივმა, ცხადია, უარი თქვა მომსახურების ამ ფორმაზე, სამეურნეო ანგარიშის საწყისებზე შეიქმნა ერთიანი სარემონტო სამსახური და საქმეც აეწყო.

განხორციელდა დიდი ორგანიზაციულ-ტექნიკური ღონისძიებები. დაიდგა პოლონური ფირმის მუყაოს დამამზადებელი მანქანა, დასავლეთგერმანული ხის მასის დამამუშავებელი დანადგარი, რებერიოიდის საამქროში რამდენიმე აგრეგატს გაუკეთდა მოდერნიზაცია. მკვეთრად გაუმჯობესდა ქვაშის საშრობების მდგომარეობაც. ტექნოლოგიურ ხაზზე დაიყენეს ახალი საკონტროლო მეტე ხელფასსაც“ გაუგეს გემო. მაგრამ შემდეგ ქარხანა ისევ ჩამორჩა და იმავე 1988 წელს გარდვეევამ საბრუნავ სახსრებში 2.210 ათასი მანეთი შეადგინა, მოგების გეგმას 1.828 ათასი მანეთი დააკლდა. ამჟამად გარდვეევა საბრუნავ საშუალებებში 1.876 ათასი მანეთია, დებიტორული დავალიანება — 673 ათასი მანეთი, მიმდინარე წლის გეგმის შესრულებას სადღეისოდ უკვე 3.760 ათასი მანეთის პროდუქცია აკლია და ძნელია წლის ბოლომდე დანაკლისი ანაზღაურდეს, თუ დარჩენილ დროში რადიკალური ღონისძიებები არ განხორციელდა.

რამ გამოიწვია ქარხნის ბოლოდროინდელი ჩამორჩენა? როგორც მისმა დირექტორმა გ. კაპანაძემ განმარტა, ეს ძირითადად ქარხნის ნედლეულით მომარაგებაში არსებული დიდი შეფერხებების ბრალია. კერძოდ, მიმდინარე წლის 7 თვეში ბიტუმის მოწყნდებლობის გამო ქარხანა გაჩერებული იყო 26 დღე-ღამის, ხოლო მაუსატურის უქონლობის გამო — 18 დღე-ღამის განმავლობაში. უქმად დაიკარგა 44 სამუშაო დღე. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ქარხნის სადღეღამისო მწარმოებლობა 300 ათასი კვადრატული მეტრი რბილი სახურავია, რომლის ღირებულება 78 ათასი მანეთია, გამოდის, რომ მომცდარ დღეებში წარმოებას დააკლდა 13.200 ათასი კვადრატული მეტრი რბილი სახურავი ანუ 3.498 ათასი მანეთის პროდუქცია. ბიტუმის მიწოდების დავალება ჩაშალა რესპუბლიკის სათბობის სახელმწიფო კომიტეტმა, რომელთანაც ქარხანას გაფორმებული აქვს ხელშეკრულება, მაუსატურის მოწოდების დავალებას სისტემატურად შლიან აზერბაიჯანის მეორადი ნედლეულის გაერთიანება, ჩვენი რესპუბლიკის ანალოგიური უწყება, აგრეთვე სტავროპოლის სამხარეო სამომხმარებლო კავშირი. ქარხნის ხელმძღვანელობა ამჯერად დადის საკავშირო და რესპუბლიკურ მთავრობაში, სამინისტროებსა და უწყებებში, კონტროლის ორგანოებსა და არბიტრაჟში. საწარმოს ბიტუმითა და მაკულატურით უზრუნველყოფის საკითხი კი კვლავ გადასაწყვეტია.

საწარმოს ხელმძღვანელები ცდილობენ საფინანსო მდგომარეობა რამენაირად გაჯანსაღონ და ეძებენ წარმოების ზრდის რეზერვებს. აქ აითვისეს ახალი პროდუქცია „კროვლესტომი“, რომელიც მუყაოს ცვლის. თვეებენ და მომწოდებელთან საკითხი შეთანხმებულია მინის ქოვილის შემოტანის თაობაზე. ყოველივე ეს დიდ მოგებას მისცემს კოლექტივს. ამ პრობლემების გადაწყვეტაში გარდაბნელებს დიდად ეხმარებიან რსფსრ-ს რესპუბლიკური საპროექტო-საკონსტრუქტორო ტექნოლოგიური გაერთიანება „ორგროველია“, რიაზანის, ოსოპოვიჩის, პავლოდარის ანალოგიური და მონათესავე საწარმოები, ქარხანაში ამჟამად მოქმედებს ფინანსური მდგომარეობის გამაჯანსაღებელი კომისია, რომლის მეცადინეობით ამ ეტაპზე კოლექტივს გამოეყო 2,8 ათასი მანეთის ხესხი. კომისიამ შეიმუშავა აგრეთვე ღონისძიება, რომლის საშუალებით პირდაპირი ხელშეკრულების საფუძველზე მიიღებენ მაკულატურას. დასახულია აგრეთვე სხვა ღონისძიებანი, რათა ჩამორჩენის ქრონიკული სენით დაავადებული საწარმო საბოლოოდ განიკურნოს. ამ საქმეში საწარმო მეტ ქმედითს და კონკრეტულ დახმარებას მოითხოვს რესპუბლიკის მშენებლობის სახელმწიფო კომიტეტისაგან, პარტიის გარდაბნის რაიკომისა და გარდაბნის სახალხო დეპუტატთა რაიხასჭის აღმასკომისაგან, რომლებიც მრავალი წლის მანძილზე ითმენენ და ურიგდებიან საწარმოს ჩამორჩენას.

დავით ბიწაძე,
„კომუნისტის“ საკ. კორ.

საშუალი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოში

25 აგვისტოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ ოთარ ქვილითაიამ მიიღო ავსტრიელი ბიზნესმენი, „როგენერ-ფერბუნდ-მალუნგენის“ ფირმის მმართველი კომპანიონი რობერტ როგენერი.

ეს ცნობილი ფირმა ტურისტული სასტუმროებისა და კომპლექსების დაგეგმვისა და მშენებლობის, ტურიზმის განვითარებისათვის შენობათა გამოყენების მიზნით მათი რესტავრაციის საკითხებს განაგებს. სამუშაოების ფრონტი ვრცელდება ალასკადან აფრიკამდე. ახლა ავსტრიელი სპეციალისტები საცხოვრებელი კომპლექსს აშენებენ ლენინაკანის მიდამოებში მიწისძვრით დაზარალებულთათვის.

საუბრის დროს განხილეს რესპუბლიკის ორგანიზაციებთან „როგენერის“ ფირმის თანამშრომლობის, სამშენებლო ინდუსტრიის დარგში სკქართველო-ავსტრიის ერთობლივი საწარმოების შექმნის, სვანეთსა და აჭარაში სტიქიური უბედურებით დაზარალებულთათვის საცხოვრებელი სახლების მშენებლობაში ავსტრიელი სპეციალისტების ჩაბმის, თბილისში და რესპუბლიკის მთელ რიგ კურორტებზე ტურისტული სასტუმროების, აგრეთვე ოჯახური ტურიზმისათვის კოტეჯების მშენებლობის, საქართველოს დედაქალაქის ძველ ნაწილში შენობების რესტავრაციის შესაძლებლობანი.

(საქინფორმი).

სიტყვა პარტიის ეროვნულ პლატფორმაზე

საკითხი გადასაწყვეტია

თანამედროვე პირობებში პარტიის ეროვნული პოლიტიკის პლატფორმის პროექტით დადგმულია ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური სისტემა, როდესაც „საერთო-სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვის საბაბით იზღუდებოდა რესპუბლიკების დამოუკიდებლობა, ძალას იკრებდა უნიტარიზმის ტენდენციები“. ამასთან პროექტი ასეთ პერსპექტივას სახავს: „გადაეცეთ რესპუბლიკებს ყველა უფლება, რომლებიც შეესაბამება მათს, როგორც სუვერენული სახელმწიფოს სტატუსს. მათ უფლება აქვთ გადაწყვიტონ სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა საკითხი, იმათ გარდა, რომლებსაც ისინი ნებაყოფლობით გადასცემენ კავშირის გამგებლობაში“. მასასადამე, „კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების კომპეტენციის გამიჯვნისას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება მოკავშირე რესპუბლიკების ნება-სურვილს. ამ მიმართულებით საგულისხმოა პროექტისეული ღონისძიებები რუსეთის ფედერაციის სტატუსისა და მისი ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი წყობილების პრობლემების გადასაჭრელად.

ამ ღონისძიებათაგან ამჯერად ჩვენთვის ყველაზე ნიშანდობლივია დებულება რუსეთის ფედერაციის ორპალატიანი უმაღლესი საბჭოს შექმნის შესახებ. რუსეთის პარლამენტის მეორე პალატაში ანუ ეროვნებათა საბჭოში არჩეული იქნებიან დეპუტატები რუსეთის ეროვნული ავტონომიებისაგან. მოსალოდნელი იყო, რომ რუსეთის პარლამენტში ეროვნებათა საბჭოს შექმნით მოიხსნებოდა ამ რესპუბლიკების ეროვნული ავტონომიების წარმომადგენლობის საკითხი საკავშირო პარლამენტში. მაგრამ ეს მოლოდინი არ გამართლდა. პროექტში ის აზრია ასახული, რომ დეპუტატები რუსეთის ავტონომიებიდან არჩეული უნდა იქნან აგრეთვე საკავშირო პარლამენტში. ამრიგად, რუსეთის ეროვნული ავტონომიების დეპუტატებს ორ პარლამენტში — რუსეთისა და საკავშირო პარლამენტში აირჩევენ. ასეთ ვითარებაში სხვა მოკავშირე რესპუბლიკების ეროვნული ავტონომიები არათანასწორ მდგომარეობაში აღმოჩნდებიან რუსეთის ეროვნულ ავტონომიებთან შედარებით. მიზეზი სრულიად ნათელია: სხვა რესპუბლიკების ეროვნული ავტონომიები დეპუტატებს ირჩევენ მხოლოდ საკავშირო პარლამენტში.

როგორ უნდა დავძლიოთ ეს უთანასწორობა?

ჩემი აზრით, აქ უპირველეს ყოვლისა გათვალისწინებული უნდა იქნას პროექტის დებულება, რომელზეც წერილის დასაწყისშივე მივუთითეთ: მოკავშირე რესპუბლიკა სუვერენული სახელმწიფოა. მხოლოდ ეს სუვერენული სახელმწიფოა საკავშირო ფედერაციის წევრი. ამიტომ მოკავშირე რესპუბლიკის სუვერენიტეტის დარღვევად უნდა ჩაითვალოს ამჟამად მოქმედი კონსტიტუციური ნორმა, რომლის საფუძველზეც ავტონომიური რესპუბლიკები, ავტონომიური ოლქები და ოკრუგები უშუალოდ ირჩევენ დეპუტატებს საკავშირო პარლამენტში. შთაბეჭდილება იქმნება, თითქოსდა სუვერენულ სახელმწიფოს მოკავშირე რესპუბლიკის სახით არ შეუძლია უზრუნველყოს მისი შემადგენელი ნაწილის — ავტონომიის ინტერესები. ასეთი უნდობლობა მოკავშირე რესპუბლიკისადმი პოტენციურად ქმნის ხელოვნური კონფლიქტების შესაძლებლობას, საბოლოო ჯამში კი მოკავშირე რესპუბლიკის სუვერენობა ერთობ საეჭვო ხდება, ძალას ინარჩუნებს პროექტით დაგმობილი „უნიტარიზმის ტენდენციები“, სხვაგვარად ავტონომიზაციის იდეა.

დასასრულ, საკავშირო სახალხო დეპუტატთა ყრილობაზე არც თუ ისე იშვიათად ზოგიერთი ავტონომიური რესპუბლიკის წარმომადგენლები მოითხოვდნენ შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკების გარდაქმნას მოკავშირე რესპუბლიკებად. ამდაგვარი წინადადებები პერიოდულად განმეორდება მანამდე, ვიდრე არ დაკანონდება ხსენებული გარდაქმნის კრიტერიუმები. ასეთ კრიტერიუმებად შეიძლება მივიჩნიოთ, ვთქვათ, ავტონომიის ტერიტორიაზე მობინადრე მოსახლეობაში მოცემული ეთნოსის ხვედრითი წილი (ეს წილი ერთ მილიონ სულზე მეტს მაინც უნდა შეადგენდეს), ეკონომიკური კომპლექსი, ინფრასტრუქტურა, სულიერი და გენეტიკური ერთიანობა, ტრადიციები, კულტურა და ა. შ. საერთოდ კი ამ კრიტერიუმების შემუშავება სპეციალისტთა ერთობლივ ძალისხმევას მოითხოვს.

გიორგი ტყეშელიაძე,
პროფესორი.

ᲒᲝᲠᲘᲡ რაიონის სოფელ ხელოუბნის კოლმეურნეობა „განთიადში“ პამიდვრის ინტენსიურ კრეფას შეუდგნენ. წინასწარი გაანგარიშებით კოლმეურნეობა 450 ტონა პამიდორს მიჰყიდის სავაჭრო ობიექტებსა და საკონსერვო ქარხნებს.

მიუხედავად ხანგრძლივი გვალვებისა, გარჯა დაუფასებიათ იმ საიჯარო ბრიგადის წევრებს, რომლებსაც ომარ ტერმარკოზაშვილი ხელმძღვანელობს. მოიჯარეებმა აწონ-დაწონეს თავიანთი შესაძლებლობანი და გადაწყვიტეს საგეგმო 67 ტონის ნაცვლად სახელმწიფოს მიჰყიდონ 100 ტონა პამიდორი. მათ დღემდე მოკრიფეს და მომხმარებელს მიაწოდეს 40 ტონაზე მეტი.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘᲡ: მოიჯარე ბაბულია მერებაშვილი, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე თემურ ხაჩიური, მოიჯარე ლილა მერებაშვილი და საიჯარო ბრიგადის წევრმძღვანელი ომარ ტერმარკოზაშვილი პამიდვრის კრეფისას.

ᲤᲐᲠᲚᲐᲛ ᲑᲔᲜᲬᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ („კომუნისტი“) ფოტო.

ᲩᲐᲘ-89

მოიჯარეთა გამარჯვება

ᲩᲝᲮᲐᲢᲐᲣᲠᲘᲡ რაიონის ჩაისუბნის კოლმეურნეობის მეჩაიეებს უზარი მოსავლის მოლების კარგი ტრადიციაც აქვთ და ნედლეულის ხარისხსაც ყოველწლიურად აუმჯობესებენ. საგულისხმოა, რომ აქაურმა მშრომელებმა რაიონში პირველებმა მოჰკიდეს ხელი სანარდო აჯარით ნედლეულის წარმოებას და დამზადებას. ერთ-ერთი პირველი, ვინც იჯარით გაიპიროვნა ჰექტარი ჩაის პლანტაცია, იყო ეთერ კალანდაძის ოჯახი. მეორე წელია მას თითქმის მთელმა სოფელმა აუბა მხარი. ამჟამად ათობით ოჯახი ჩაბმულია იჯარით შრომაში. სწორედ ამ პროგრესული მეთოდით საქმიანობამ განაპირობა, რომ ჩაისუბნელებმა სადღეისოდ შარშანდელზე მეტი ნედლეული დაამზადეს.

ბევრმა მოიჯარე ოჯახმა შეასრულა ჩაის ფოთლის კრეფის წლიური საგეგმო დავალება, მათ შორის, ცხადია, ეთერ კალანდაძის ოჯახმაც. ისიც აღსანიშნავი, რომ მარტო მეჩაიეობიდან კალანდაძეები 8 ათას მანეთზე მეტ ხელფასს მიიღებენ. მათ დამატებითი ვალდებულება აიღეს — ხეზონის ბოლომდე მოკრიფონ სულ ცოტა 5 ტონა ფოთოლი.

იჯარული შრომის სანიმუშო მაგალითს იძლევიან ნიკოლოზ წიქორიძის და სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის ეთერ ვაშაყმაძის ოჯახის წევრები. წლიური დავალება შეასრულა მოწინავე მოიჯარემ, კომკავშირელმა ნაირა ბასილიამ. მან ექვსი ტონის ნაცვლად 6.200 კილოგრამი ჩაის ხარისხოვანი ფოთოლი მოკრიფა. წლიური ვალდებულებები გადაჭარბებით შეასრულეს მირცა ულენტმა, გივი ჩხიკვაძემ, კარლო ვაშაყმაძემ და სხვებმა.

უთუოდ აღსანიშნავია ისიც, რომ მოიჯარე ოჯახის საშუალო თვიური გამომუშავება 400-500 მანეთს სჭარბობს, ხოლო თითოეული მკრეფავისა 250 მანეთია, მაშინ, როცა კოლმეურნეობის აპარატში მომუშავეთა საშუალო თვიური ხელფასი 150 მანეთს არ აღემატება. ასე რომ, იჯარულმა შრომამ წელში გამართა კოლმეურნეობა და კოლმეურნეები. სეზონში მოსაკრეფი 1890 ტონიდან უკვე დამზადებულია 1.120 ტონა ნედლეული. კოლმეურნეობამ განვლილი 8 თვის დავალება 114 პროცენტით შეასრულა.

— ჩვენი კოლმეურნეობის მინდვრებსა და პლანტაციებში თვალის ერთი გადავლებითაც იგრძნობა გარდაქმნა, — გვითხრეს კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ ჯემალ ბერაძემ და პარტიული კომიტეტის მდივანმა ავთანდილ შარაშენიძემ. — სიტყვის ხალხია ჩვენი მეჩაიეები, კეთილსინდისიერად შრომობენ და შედეგიც კარგია. სეზონი მალე დამთავრდება. როცა შედეგებს შევაჯამებთ, ვფიქრობთ, ჩვენი მოიჯარეები რაოდენობითაც და ხარისხითაც გვასახელებენ.

ᲑᲔᲖᲚᲐᲠ ᲩᲮᲐᲘᲫᲔ,
„კომუნისტის“ საკ. კორ.

მოვლენათა ქრონიკა

რაოდენობაც, ხარისხიც

ᲐᲭᲐᲠᲘᲡ ავტონომიური რესპუბლიკის მშრომელებმა წელს პირველად შეასრულეს მოგების გეგმა სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში. გარდა ამისა, 113,8 პროცენტით გაანაღდეს გაუმჯობესებული ხარისხის საქონლის წარმოების გეგმა და მისი ოდენობა გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 7,8 პროცენტით გაზარდეს.

წელს 7 თვეში სახალხო მოხმარების საქონლის წარმოების დავალება 6,3 მილიონ მანეთის გადაჭარბებით შესრულდა, მაგრამ 59 დასახელების ძირითადი სახეობის ნაწარმიდან გეგმა ვერ შესრულდა 23 სახეობის მიხედვით. გათვალისწინებულზე ნაკლებია წარმოებული საწვავი მაზუთი, მცირეძალოვანი ტრანსფორმატორები და ელექტროურიკები.

საჭიროა ყველაფერი ვიღონოთ იმისათვის, რომ დავძლიოთ ინერციაც და მთელი ძალები დავიხარჯოთ საყოფაცხოვრებო საქონლის მოცულობის ახლებურად წარმართვისათვის.

▼▼

ახალშენებლობანი სოფლად

ᲢᲧᲘᲑᲣᲚᲘᲡ ზონის სოფელ მუხურაში დამთავრდა კულტურის სახლის მშენებლობა. იგი ააგო საკოლმეურნეობათშორისო სამშენებლო ორგანიზაციამ.

ქვანახშირის აუზის მახლობლად მდებარე ათობით სოფელში ნახავთ ხარაზოებს. მაგალითად, სოფელ საწირეში შენდება კულტურის სასახლე 400 მაყურებლისათვის, ორპირის კოლმეურნეობაში — ადმინისტრაციული სახლი. საახალწლოდ მობინადრეებს მიიღებს ორი მრავალსართულიანი სახლი ჩაის ფაბრიკის დასახლებაში.

ქ. ტყიბულს შეემატება კიდევ ერთი საყოფაცხოვრებო მომსახურების კომბინატი, რომელიც ერთდროულად 180-მდე მშრომელს მოემსახურება.

წელს ტყიბულის ზონის სოფლების მშენებლობისა და კეთილმოწყობას 22,6 პროცენტით მეტი თანხა მოხმარდება, ვიდრე შარშან.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის გრძანებულება

საქართველოს სს რესპუბლიკაში მცხოვრები მრავალშვილიანი დედებისათვის „გმირი დედის“ წოდების მინიჭების შესახებ

მიენიჭოთ „გმირი დედის“ წოდება და გადაეცეთ **„გმირი დედის“** ორდენი დედებს, რომლებმაც შობეს და აღზარდეს ათი ვაჟი:

მახარაძეს შუშანა ზაბიტის ასულს — კოლმეურნეს, აჭარის ასსრ შუახევის რაიონი.

ხოზრევანიძეს ნადია მურთაზის ასულს — კოლმეურნეს, აჭარის ასსრ ხულოს რაიონი.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე მ. გორბაჩოვი.
მოსკოვი, კრემლი. 1989 წლის 24 აგვისტო.

პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის პლენუმი

გაიმართა საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც განიხილა ორგანიზაციული საკითხი.

პლენუმმა გაათავისუფლა რ. ა. გოგლიძე პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივნისა და ბიუროს წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივნად და ბიუროს წევრად არჩეულია ნ. ვ. ლეკიშვილი, რომელიც პარტიის ქ. თბილისის პირველი მაისის რაიკომის პირველ მდივნად მუშაობდა.

(საქინფორმი).

„კომუნისტის“ ანკეტური გამოკითხვა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის შესახებ

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მომავალი პლენუმი განიხილავს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და პარტიულ-ორგანიზაციურული მუშაობის აქტუალურ საკითხებს. ამასთან დაკავშირებით გაზეთ „კომუნისტის“ რედაქციამ ხუთი კითხვით მიმართა პარტიული აქტივის, საზოგადოებრიობის წარმომადგენლებს. ვბეჭდავთ ამ კითხვებსა და მათზე გაცემულ პასუხებს.

1. როგორ აფასებთ რესპუბლიკაში შექმნილ ვითარებას 9 აპრილის, აფხაზეთის, ქვემო ქართლისა და სხვა მოვლენების შემდეგ, თქვენი აზრი რესპუბლიკის უფროსი პარტიული და საბჭოთა ხელმძღვანელობაზე, რამ განაპირობა ურთიერთნდობის დეფიციტი, რა ვიღონოთ ვითარების ნორმალიზაციისათვის?

2. შეესაბამება თუ არა ეკონომიკურ და სოციალურ სფეროებში მიმდინარე ცვლილებების ტემპი გარდაქმნის მოთხოვნებს, ბოლო დროს გადადგმული კონკრეტული ნაბიჯებიდან რას გამოყოფდით

საქართველოს ეკონომიკური დამოუკიდებლობის, პოლიტიკური სუვერენიტეტის გაფართოების, ერთიანობისა ურთიერთობის მოგვარების თვალსაზრისით?

3. საჯაროობის გაღრმავების კვალობაზე როგორ აღიქვამთ გაფიცვებსა და დემონსტრაციებს, პროტესტის სხვა გამოვლინებებს, რა დამოკიდებულება გაქვთ სხვადასხვა სოციალურ ფენასა თუ საზოგადოებრივ ჯგუფთან, როგორ იყენებთ დიალოგსა და პაექრობის ფორმებს მთელი საზოგადოებრივი ძალების კონსოლიდაციისათვის?

4. ნეგატიური მოვლენებიდან რომელია ყველაზე სახიფათო დღეს, რა ზომებს იღებთ მათ წინააღმდეგ, საერთოდ რა კეთდება რეგიონის სულიერი და ზნეობრივი კლიმატის გაჯანსაღებისათვის?

5. თქვენი აზრით, რა გზები არსებობს პოლიტიკური და ორგანიზაციული მუშაობის ძირეული გარდაქმნისათვის, ჩატეხილი ხიდის განმრთელებისათვის, პარტიის როლის ამაღლებისათვის?

ბეგლარ მახარაშვილი,

საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი:

1. მართალია, ბოლო დროს პარტიული, საბჭოთა და სამართალდამცავი ორგანოების ენერგიული ძალისხმევის შედეგად ვითარება ერთგვარად განიმუტება, სასურველისაგან მაინც შორსა ვართ. დაძაბულობის მიზეზები დღეს და თუხდაც გუშინ არ წარმოქმნილა. ესენია უმთავრესად წარსულის მცდარად გაგება-ახსნა, ერთაშორის ურთიერთობებში გაუგებრობებსა თუ წყარუებაზე დაფუძნებული ეჭვები და ერთმანეთისადმი უნიადაგო უნდობლობა, სხვადასხვა დონის ხელმძღვანელთა უპრინციპობა, უარყოფით ტენდენციების თვითდინებაზე მიშვება და, რაც უარესია, ზოგ-ზოგს მიერ მათი გაღრმავებისათვის აშკარა თუ ფარული მხარდაჭერა, სოციალური საკითხების მოუგვარებლობა და ა. შ.

აქ უაღრესად გულსატკივნი და დამაფიქრებელია ის, რომ ძმობით განთქმული ჩვენს მიწა-წყალზე ეროვნულ ნიადაგზე სისხლიანმეტაკებებსაც მოვესწარით. თანაც, რატომ დავმალოთ, სხვადასხვა გარემოებათა გამო ჩვენს მიმართ საბჭოეთშიც და უცხოთშიც არაერთგვაროვანი აზრი ჩამოყალიბდა. სულ ახლახან ოფიციალური მისიით ვიმყოფებოდი სვერდლოვსკში და იქ შეხვედრისას მოცემული კითხვებითაც კი ჩანდა სრული და ობიექტური ინფორმაციის ნაკლებობა. ჩვენ, ცხადია, ყველაფერი ვიღონეთ მდგომარეობის სწორი განმარტებისათვის, მაგრამ რამდენს შეიძლება გაეწევდომოდით! ამას დრო უნდა, დრო და მართალი ინფორმირება.

პირადად ჩემთვის, გასაგები მიზეზების გამო, ერთგვარად საჩოთირო ყოფილ ხელმძღვანელებზე საუბარი, მაგრამ კითხვა პირდაპირ დაისვა და პასუხიც ასეთივე უნდა იყოს. აპრილის დამდეგს რესპუბლიკის არაერთ რეგიონში, უპირატესად კი თბილისში, მძიმე ვითარება შეიქმნა. სწორედ ასეთ ურთულეს სიტუაციაში ხელმძღვანელობამ ვერ გამოიჩინა სათანადო მოკრძალება და ალღო, გამოვლები შეაფასა როგორც ცალკეულ ექსტრემისტთა წამოწყება და არა ფართო მოძრაობა. უფრო ზუსტად, ახალგაზრდობის მამულიშვილური სწრაფვა, რაც ფაქტობრივად ერის გაწყობილებას გამოხატავდა, ჩათვალა სხვადასხვა გაერთიანების მოწოდებათა აყოლად, აქედან გამომდინარე მცდარი დასკვნები. ამით იყო გამოწვეული მოქმედებათა არათანამიმდევრულობა და ზიგზაგები, მიმდინარე არაორდინალური ამბებისადმი არაობიექტური მიდგომა, ცენტრის არასწორი ინფორმირება იმ დეპეშებით, რომლებიც სახალხო დეპუტატთა ყრილობაზე გამოქვეყნდა და ასე მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა. შეცდომა იყო ისიც, რომ საჭიროდ არ იქნა მიჩნეული ე. შევარდნაძისა და გ. რაზუმოვსკის დროზე ჩამოსვლა თბილისში.

რატომღაც მჯერა, მიტინგების დაწყებისთანავე, იმავე დღეს რესპუბლიკის ხელმძღვანელობა რომ მივსულიყავით ახალგაზრდებთან, გულწრფელად გავსაუბრებოდით მათ, დაგვერწმუნებინა, რომ მათი სურვილები და მოთხოვნები აფხაზეთთან დაკავშირებით გამეკლისწინებული იყო და, მაშასადამე, დრო არ დაგვეკარგა გამოსავლის ძებნაში, როცა სიტუაცია დღითიდღე მძაფრდებოდა, საქმე ტრაგედიამდე არ მივიდოდა.

აი, ელაპარაკობ რესპუბლიკის მაშინდელ ხელმძღვანელობაზე და ბუნებრივია, მეც მას ვეკუთვნოდი, როგორც ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრი.

ვგონებ, ზემოთ თქმული თავისთავად ძნელევა პასუხს, რამ გამოიწვია ნდობისა და ავტორიტეტის დეფიციტი, ხალხს ინტერესებისაგან მოწყვეტა.

ერთაშორისის ძაღლევის უტყუარი საშუალებაა სწორედ ის ენერგიული და გააზრებული მუშაობა, რასაც ახლა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი წარმართავს, როცა ჩვენთვის ფრიად მნიშვნელოვანი პლენუმისათვის ემზადება. განსახილველი საკითხთა არე იმდენად ფართოა, თითოეული მათგანი იმდენად მომწიფებულია, რომ გამიხლდება კიდეც რომელიმე მათგანის გამოყოფა.

ერთი რამ მაინც უნდა დავძინო: ხშირად ჩვენი ადამიანები მოუთმენლობას იჩენენ, მოითხოვენ პრობლემების გადაწყვეტის დაჩქარებას. მაგრამ შეიძლება წლობით დაგროვილი სატკივარის ასე სწრაფად განკურნება? ამ მთავარი და გადამწყვეტი მიზნისაკენ მიმავალი სწორი, ღრმად მოფიქრებული გზების ფასასკვა. მიზანი კი ცხობილია:

მშრომელთა სრული შეკავშირების, ძალთა გაერთიანების საფუძველზე რესპუბლიკის სრული პოლიტიკური და ეკონომიკური სუვერენიტეტის მიღწევა ფედერაციის ფარგლებში. სწორედ ასეთ გზებს გვიჩვენებს საყოველთაო განხილვისათვის გამოქვეყნებული პარტიის ეროვნული პლატფორმის პროექტი და აქ აჩქარება, რეალობათა გაუთვალისწინებლობა ზიანის გარდა არაფერს მოგვიტანს.

2. გარდატეხის ცალკეული მყარი ნიშნები აშკარად ჩანს. მაგალითად, განსაცვიფრებელი ცვლილებები მოხდა მაუდ-კომოლის კომბინატში, რომელიც მილიონობით მანეთის ზარალიდან მილიონობით მანეთის მოგებაზე გადაიყვანა. აღშავლობის გზაზე დგანან სამეურნეო პირველი მაისის სახელობის სამეურნეო ფაბრიკა, საწარმოო გაერთიანება „ბახტრიონი“ ცხოვრებაში განუხრელად განხორციელება. ეს კი მხოლოდ დემოკრატიულ სამართლებრივ სახელმწიფოშია შესაძლებელი. უნდა ვაშენოთ ასეთი სახელმწიფო.

5. პარტია ავტორიტეტის აღდგენის მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეძლებს, თუ დღეს მაინც დაიწყებს იმ დაპირებათა შესრულებას, რომლებითაც იგი ხელისუფლების სათავეში მოვიდა: გადასცემს ძალაუფლებას ხალხს მიერ მართლა არჩეულ საბჭოებს, მიწას — გლეხებს, ფაბრიკა-ქარხნებს — მუშებს, თუ გაანთავისუფლებს ხალხს თავისი დიქტატისაგან და იდეური ლიდერის როლით დაკმაყოფილდება (სხვათა შორის, ეს ბევრად უფრო ძნელია, ვიდრე ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური მეთოდებით „მართვა“, რამაც ჩვენი საზოგადოება ჩიხში მოიყვანა).

ნიკო ჭავჭავაძე,

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის დირექტორი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი:

1. მდგომარეობა მართლაც კრიზისულია. რესპუბლიკის ყოფილი ხელმძღვანელობა უბრალოდ არაკომპეტენტური იყო, ვერ ხედავდა რეალურ ვითარებას, „განვითარებული სოციალიზმის“ ილუზიის ტყვეობაში იმყოფებოდა. გამოსავალი ერთადერთია: ხელისუფლებისა და ოპოზიციური ძალების ერთიანი ნების მიღწევა.

2. ყველაზე მნიშვნელოვანია რესპუბლიკის ახალი ხელმძღვანელობის ცდა, თანასწორი დიალოგი გამართოს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმომადგენლებთან. ეკონომიკურ და სოციალურ სფეროებში ძვრებზე ლაპარაკი ნაადრევია. განზრახვები კარგი გვაქვს, მაგრამ ჯერ მხოლოდ პროგრამებთან ვიფარგლებით, სასიკეთო ცვლილებათა ტემპები დასაჩქარებელია.

3. საჯაროობის სფეროში საქმე უკეთ გვაქვს — თითქმის სრულ სიმართლეს ვლაპარაკობთ ზოგჯერ. გაფიცვებისა და დემონსტრაციების უფლება არავითარ ეჭვს არ უნდა იწვევდეს. განსაკუთრებით დიდია მათი როლი სოციალური აქტიურობის გაღვიძებაში, ოღონდ ყოველ ასეთ აქციას ზუსტად განსაზღვრული მიზანი უნდა ჰქონდეს.

4. ყველაზე სახიფათოა ეროვნული შუღლის გაღვივება. ამისი წამალი ერთადერთია — საერთაშორისო სამართლებრივ ნორმებსა და ზოგადსაკაცობრიო ზნეობრივ ღირებულებებზე დამყარებით ერების უფლება-მოვალეობათა ზუსტად განსაზღვრა და ტიპებს, ძველ რეციდივებს, როგორც იტყვიან, კვლავ ვებდებით. თქმა არ უნდა, გარდაქმნამ მრავალი თითქოსდა მყარი ავტორიტეტის მქონე მეთაური გარიყა და ხელმოცარული დატოვა. განა ამას არ მოწმობს თუნდაც სახალხო დეპუტატთა არჩევნები, რომლის დროსაც არაერთი სოლჟენიცინი და რესპუბლიკური მასშტაბის ხელმძღვანელი ამომჩეველებმა უნდობლობა გამოუცხადეს? ახლა ბრეჟნევ-ბრტყელი ფრაზებით ვერავის მოატყუებ. ვერ გაიყოლებ ადამიანებს. ხალხი ხელმძღვანელის ღირსებებზე მსჯელობს კონკრეტული, პრაქტიკული შედეგებით, პირადი ადამიანური თვისებებით, ნამდვილი და არა მოჩვენებითი თავმდაბლობით ადამიანებთან გულითადობის უნარით, ორგანიზატორული ნიჭით. დღეს საჭიროა უკლებლივ ყველას მონდომება, მაღალი პასუხისმგებლობის გრძნობა მინდობილი უბნისათვის, სულ ერთია, მინისტრი იქნება თუ მუშა, პარტიული ხელმძღვანელი თუ, ასე თქვათ, რიგითი კომუნისტი. მხოლოდ ასე მესახება ერის კეთილდღეობა და ჩვენი კეთილშობილური მისიის სრულად აღსრულება.

ბაია კალმახელიძე,

თბილისის № 1 სამკერვალო ფაბრიკის პარტიული კომიტეტის მდივანი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი:

1. არაორდინალურ სიტუაციაში რესპუბლიკის ყოფილმა ხელმძღვანელობამ გამოიჩინა უუნარობა, დაბნეულობა, მთელი ერის სასიცოცხლო საკითხები ვიწრო წრეში წყდებოდა. როდესაც სიტყვა საქმეს შორდება, როცა ადამიანები ერთს ფიქრობენ და მეორეს აკეთებენ, როცა სუფეფს განუკითხობა და გულგრილობა, მაშინ ნდობასა და ავტორიტეტზე ლაპარაკი ზედმეტია. გათიშულობა წლების მანძილზე ყალიბდებოდა და ერთბაშად მისი აღმოფხვრა უბრალოდ თავის მოტყუება იქნება. ამისათვის საჭიროა რუდუნებით მუშაობა, სულიერი და ზნეობრივი განწმენდა, სახალხო ინტერესებისათვის ნამდვილი თავდადება.

2. უძრაობის პერიოდმა ძალზე დაუზარალა რესპუბლიკის ეკონომიკის ყველა დარგი, სიძნელეებია სოციალური საკითხების მოგვარებაში. ყველაფერს ამას ემატება ერთაშორისი პრობლემების გამწვავება. ამიტომაც დღეს მთავარია მოქმედება, სწორი პოზიცია მომწიფებული საკითხების გადაწყვეტაში. დადგენილებებს და კანონებს ბევრს ვღებულობთ, მაგრამ მათი უკუგების დონე დაბალია, რადგან სიტყვას ნაკლებად მოსდევს საქმე. ბოლო დროს განხორციელებული ღონისძიებებიდან უმთავრესად ის მიმაჩნია, რომ მართვის ადმინისტრაციული მეთოდები იცვლება ეკონომიკურით. ჩვენ რეკონსტრუქციის დაჩქარებით დავიწყეთ, უმჯობესდება შრომის პირობები, მოძველებულ მანქანა-დანადგარებს ვცვლით ახალი ტექნიკით. ამას მოჰყვა პირველი ნაბიჯები ნაწარმის ხარისხის გაუმჯობესებაში. ამის დამადასტურებელია თუნდაც ის, რომ ჩვენი მკერავები თავადაც სიამოვნებით იცვამენ საწარმოში შეკერილ ტანსაცმელს. ახლა ისღა დაგვრჩენია, რომ სხვისი მოსაწონიც შეკერონ.

ექსპერტობის ამაღლებას აბრკოლებს ის, რომ ნელა წყდება სოციალური საკითხები. საქართველოს ეკონომიკური დამოუკიდებლობის, პოლიტიკური სუვერენიტეტის გაფართოების, ერთიანობისა ურთიერთობის მოგვარების თვალსაზრისით?

3. საჯაროობის გაღრმავების კვალობაზე როგორ აღიქვამთ გაფიცვებსა და დემონსტრაციებს, პროტესტის სხვა გამოვლინებებს, რა დამოკიდებულება გაქვთ სხვადასხვა სოციალურ ფენასა თუ საზოგადოებრივ ჯგუფთან, როგორ იყენებთ დიალოგსა და პაექრობის ფორმებს მთელი საზოგადოებრივი ძალების კონსოლიდაციისათვის?

4. ნეგატიური მოვლენებიდან რომელია ყველაზე სახიფათო დღეს, რა ზომებს იღებთ მათ წინააღმდეგ, საერთოდ რა კეთდება რეგიონის სულიერი და ზნეობრივი კლიმატის გაჯანსაღებისათვის?

5. თქვენი აზრით, რა გზები არსებობს პოლიტიკური და ორგანიზაციული მუშაობის ძირეული გარდაქმნისათვის, ჩატეხილი ხიდის განმრთელებისათვის, პარტიის როლის ამაღლებისათვის?

ვე ბიუროკრატიზმის მასაზრდოებელი ხვრელების ამოგმანვით. ამისათვის პარტიული, საბჭოთა, ადმინისტრაციული ორგანოების მთელი საზოგადოებრიობის მედგარი ბრძოლაა საჭირო.

5. ეს გზა არის ხალხთან მჭიდრო ყოველდღიური კავშირი, თითეული ადამიანის სტატკივარ-საწუხარის გათავისება, მათი კანონიერი მოთხოვნების დაკმაყოფილება. არ შეიძლება ითქვას, რომ პარტიული აპარატის სტრუქტურის შეცვლა უკვე დაეტყო მშრომელებთან ორგანიზატორული და წოლიტიკური მუშაობის დონეს. თქვენი შეკითხვა, რაგინდ დასანანიც და სამწუხაროც იყოს ამის აღიარება, სავსებით სამართლიანია. დიახ, ხალხსა და პარტიას შორის ურთიერთობა ნამდვილად გაიბზარა, პარტიას შეერყა ავტორიტეტი. ზოგ-ზოგს ჰგონია, ამის მიზეზები ახლო წარსულის მანკიერებათა მბილებაში უნდა ვეძებოთო, მაგრამ ასე სულაც არ არის, ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური მეთოდების, დიქტატორულ-რეპრესიული რეჟიმის გამმყოფელების არ მოჰყოლია მათი შედეგების სრულად აღკვეთა. აზროვნების ყაზლასულ სტერეოტიპებს, ძველ რეციდივებს, როგორც იტყვიან, კვლავ ვებდებით. თქმა არ უნდა, გარდაქმნამ მრავალი თითქოსდა მყარი ავტორიტეტის მქონე მეთაური გარიყა და ხელმოცარული დატოვა. განა ამას არ მოწმობს თუნდაც სახალხო დეპუტატთა არჩევნები, რომლის დროსაც არაერთი სოლჟენ და რესპუბლიკური მასშტაბის ხელმძღვანელეს ამომჩეველებმა უნდობლობა გამოუცხადეს? ახლა ბრეჟნევ-ბრტყელი ფრაზებით ვერავის მოატყუებ. ვერ გაიყოლებ ადამიანებს. ხალხი ხელმძღვანელის ღირსებებზე მსჯელობს კონკრეტული, პრაქტიკული შედეგებით, პირადი ადამიანური თვისებებით, ნამდვილი და არა მოჩვენებითი თავმდაბლობით ადამიანებთან გულითადობის უნარით, ორგანიზატორული ნიჭით. დღეს საჭიროა უკლებლივ ყველას მონდომება, მაღალი პასუხისმგებლობის გრძნობა მინდობილი უბნისათვის, სულ ერთია, მინისტრი იქნება თუ მუშა, პარტიული ხელმძღვანელი თუ, ასე თქვათ, რიგითი კომუნისტი. მხოლოდ ასე მესახება ერის კეთილდღეობა და ჩვენი კეთილშობილური მისიის სრულად აღსრულება.

თემურ ოსეფაშვილი,

საქართველოს კომპარტიის ყვარლის რაიკომის პირველი მდივანი:

1. დარღვევები, რაც ჩვენს რაიონში შარშან რთვლობაზე მოხდა, საყოველთაოდ ცნობილია. მივიღეთ მძიმე მემკვიდრეობა და ახლა გაათკეცებული ენერგიით გვმართებს მოქმედება. უწინარესად საჭიროა, ღრმად და საფუძვლიანად გავიზიროთ ყველა ფაქტი და მოვლენა, რამაც აქამდე მიგვიყვანა. ორგანიზატორული და პოლიტიკური მუშაობის ყველაზე დიდ ნაკლად პირველადი რგოლის ჩამორჩენა მიგვაჩნია. შეინიშნება გაუბედაობა, არაკომპეტენტურობა, ბიუროკრატიულ-ადმინისტრაციული მეთოდების ტყვეობაში ყოფნა. შორს რომ არ წავიდეთ, ყურძნის ცნობილი მიწერები ხდებოდა პარტიული ორგანიზაციების, მათი ხელმძღვანელების თვალწინ, ხდებოდა დღისით, მზისით და არავის აღმოაჩნდა იმის გამბედაობა, რომ ეთქვა სიმართლე, აემაღლებინა ხმა დამნაშავეთა მხილებისათვის.

რესპუბლიკურ დონეზეც ბევრი რამ დარღვევებით ხდებოდა და ამიტომაც მივედით რთულ ვითარებამდე. ასეა, არასოდეს სიკეთეს არ უნდა ველოდეთ, როდესაც ელაპარაკობთ ერთს და ვა-

სადან — სამ?

ფიქრი და განსჯა სახალხო სატკივარზე

ნაკვეთი პირველი

რი ძალების ერთიანი ნების მიღწევა.

2. ყველაზე მნიშვნელოვანია რესპუბლიკის ახალი ხელმძღვანელობის ცდა, თანასწორი დიალოგი გამართოს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმომადგენლებთან. ეკონომიკურ და სოციალურ სფეროებში ძვრებზე ლაპარაკი ნაადრევია. განზრახვები კარგი გვაქვს, მაგრამ ჯერ მხოლოდ პროგრამებთან ვიფარგლებით, სასიკეთო ცვლილებათა ტემპები დასაჩქარებელია.

3. საჯაროობის სფეროში საქმე უკეთ გვაქვს — თითქმის სრულ სიმართლეს ვლაპარაკობთ ზოგჯერ. გაფიცვებისა და დემონსტრაციების უფლება არავითარ ეჭვს არ უნდა იწვევდეს. განსაკუთრებით დიდია მათი როლი სოციალური აქტიურობის გაღვიძებაში, ოღონდ ყოველ ასეთ აქციას ზუსტად განსაზღვრული მიზანი უნდა ჰქონდეს.

4. ყველაზე სახიფათოა ეროვნული შუღლის გაღვივება. ამისი წამალი ერთადერთია — საერთაშორისო სამართლებრივ ნორმებსა და ზოგადსაკაცობრიო ზნეობრივ ღირებულებებზე დამყარებით ერების უფლება-მოვალეობათა ზუსტად განსაზღვრა და ტიპებს, ძველ რეციდივებს, როგორც იტყვიან, კვლავ ვებდებით. თქმა არ უნდა, გარდაქმნამ მრავალი თითქმისდა მყარი ავტორიტეტის მქონე მეთაური გარიყა და ხელმოცარული დატოვა. განა ამას არ მოწმობს თუნდაც სახალხო დეპუტატთა არჩევნები, რომლის დროსაც არაერთი სოლჟენ და რესპუბლიკური მასშტაბის ხელმძღვანელეს ამომჩეველებმა უნდობლობა გამოუცხადეს? ახლა ბრეჟნევ-ბრტყელი ფრაზებით ვერავის მოატყუებ. ვერ გაიყოლებ ადამიანებს. ხალხი ხელმძღვანელის ღირსებებზე მსჯელობს კონკრეტული, პრაქტიკული შედეგებით, პირადი ადამიანური თვისებებით, ნამდვილი და არა მოჩვენებითი თავმდაბლობით ადამიანებთან გულითადობის უნარით, ორგანიზატორული ნიჭით. დღეს საჭიროა უკლებლივ ყველას მონდომება, მაღალი პასუხისმგებლობის გრძნობა მინდობილი უბნისათვის, სულ ერთია, მინისტრი იქნება თუ მუშა, პარტიული ხელმძღვანელი თუ, ასე თქვათ, რიგითი კომუნისტი. მხოლოდ ასე მესახება ერის კეთილდღეობა და ჩვენი კეთილშობილური მისიის სრულად აღსრულება.

ნიკო. ჭავჭავაძე,

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის დირექტორი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი:

1. მდგომარეობა მართლაც კრიზისულია. რესპუბლიკის ყოფილი ხელმძღვანელობა უბრალოდ არაკომპეტენტური იყო, ვერ ხედავდა რეალურ ვითარებას, „განვითარებული სოციალიზმის“ ილუზიის ტყვეობაში იმყოფებოდა. გამოსავალი ერთადერთია: ხელისუფლებისა და ოპოზიციური ძალების ერთიანი ნების მიღწევა.

2. ყველაზე მნიშვნელოვანია რესპუბლიკის ახალი ხელმძღვანელობის ცდა, თანასწორი დიალოგი გამართოს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმომადგენლებთან. ეკონომიკურ და სოციალურ სფეროებში ძვრებზე ლაპარაკი ნაადრევია. განზრახვები კარგი გვაქვს, მაგრამ ჯერ მხოლოდ პროგრამებთან ვიფარგლებით, სასიკეთო ცვლილებათა ტემპები დასაჩქარებელია.

3. საჯაროობის სფეროში საქმე უკეთ გვაქვს — თითქმის სრულ სიმართლეს ვლაპარაკობთ ზოგჯერ. გაფიცვებისა და დემონსტრაციების უფლება არავითარ ეჭვს არ უნდა იწვევდეს. განსაკუთრებით დიდია მათი როლი სოციალური აქტიურობის გაღვიძებაში, ოღონდ ყოველ ასეთ აქციას ზუსტად განსაზღვრული მიზანი უნდა ჰქონდეს.

4. ყველაზე სახიფათოა ეროვნული შუღლის გაღვივება. ამისი წამალი ერთადერთია — საერთაშორისო სამართლებრივ ნორმებსა და ზოგადსაკაცობრიო ზნეობრივ ღირებულებებზე დამყარებით ერების უფლება-მოვალეობათა ზუსტად განსაზღვრა და ტიპებს, ძველ რეციდივებს, როგორც იტყვიან, კვლავ ვებდებით. თქმა არ უნდა, გარდაქმნამ მრავალი თითქმისდა მყარი ავტორიტეტის მქონე მეთაური გარიყა და ხელმოცარული დატოვა. განა ამას არ მოწმობს თუნდაც სახალხო დეპუტატთა არჩევნები, რომლის დროსაც არაერთი სოლჟენ და რესპუბლიკური მასშტაბის ხელმძღვანელეს ამომჩეველებმა უნდობლობა გამოუცხადეს? ახლა ბრეჟნევ-ბრტყელი ფრაზებით ვერავის მოატყუებ. ვერ გაიყოლებ ადამიანებს. ხალხი ხელმძღვანელის ღირსებებზე მსჯელობს კონკრეტული, პრაქტიკული შედეგებით, პირადი ადამიანური თვისებებით, ნამდვილი და არა მოჩვენებითი თავმდაბლობით ადამიანებთან გულითადობის უნარით, ორგანიზატორული ნიჭით. დღეს საჭიროა უკლებლივ ყველას მონდომება, მაღალი პასუხისმგებლობის გრძნობა მინდობილი უბნისათვის, სულ ერთია, მინისტრი იქნება თუ მუშა, პარტიული ხელმძღვანელი თუ, ასე თქვათ, რიგითი კომუნისტი. მხოლოდ ასე მესახება ერის კეთილდღეობა და ჩვენი კეთილშობილური მისიის სრულად აღსრულება.

ბაია კალმახელიძე,

თბილისის № 1 სამკერვალო ფაბრიკის პარტიული კომიტეტის მდივანი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი:

1. არაორდინალურ სიტუაციაში რესპუბლიკის ყოფილმა ხელმძღვანელობამ გამოიჩინა უუნარობა, დაბნეულობა, მთელი ერის სასიცოცხლო საკითხები ვიწრო წრეში წყდებოდა. როდესაც სიტყვა საქმეს შორდება, როცა ადამიანები ერთს ფიქრობენ და მეორეს აკეთებენ, როცა სუფეფს განუკითხობა და გულგრილობა, მაშინ ნდობასა და ავტორიტეტზე ლაპარაკი ზედმეტია. გათიშულობა წლების მანძილზე ყალიბდებოდა და ერთბაშად მისი აღმოფხვრა უბრალოდ თავის მოტყუება იქნება. ამისათვის საჭიროა რუდუნებით მუშაობა, სულიერი და ზნეობრივი განწმენდა, სახალხო ინტერესებისათვის ნამდვილი თავდადება.

2. უძრაობის პერიოდმა ძალზე დაუზარალა რესპუბლიკის ეკონომიკის ყველა დარგი, სიძნელეებია სოციალური საკითხების მოგვარებაში. ყველაფერს ამას ემატება ერთაშორისი პრობლემების გამწვავება. ამიტომაც დღეს მთავარია მოქმედება, სწორი პოზიცია მომწიფებული საკითხების გადაწყვეტაში. დადგენილებებს და კანონებს ბევრს ვღებულობთ, მაგრამ მათი უკუგების დონე დაბალია, რადგან სიტყვას ნაკლებად მოსდევს საქმე. ბოლო დროს განხორციელებული ღონისძიებებიდან უმთავრესად ის მიმაჩნია, რომ მართვის ადმინისტრაციული მეთოდები იცვლება ეკონომიკურით. ჩვენ რეკონსტრუქციის დაჩქარებით დავიწყეთ, უმჯობესდება შრომის პირობები, მოძველებულ მანქანა-დანადგარებს ვცვლით ახალი ტექნიკით. ამას მოჰყვა პირველი ნაბიჯები ნაწარმის ხარისხის გაუმჯობესებაში. ამის დამადასტურებელია თუნდაც ის, რომ ჩვენი მკერავები თავადაც სიამოვნებით იცვამენ საწარმოში შეკერილ ტანსაცმელს. ახლა ისღა დაგვრჩენია, რომ სხვისი მოსაწონიც შეკერონ.

ექსპერტობის ამაღლებას აბრკოლებს ის, რომ ნელა წყდება სოციალური საკითხები. საქართველოს ეკონომიკური დამოუკიდებლობის, პოლიტიკური სუვერენიტეტის გაფართოების, ერთიანობისა ურთიერთობის მოგვარების თვალსაზრისით?

3. საჯაროობის გაღრმავების კვალობაზე როგორ აღიქვამთ გაფიცვებსა და დემონსტრაციებს, პროტესტის სხვა გამოვლინებებს, რა დამოკიდებულება გაქვთ სხვადასხვა სოციალურ ფენასა თუ საზოგადოებრივ ჯგუფთან, როგორ იყენებთ დიალოგსა და პაექრობის ფორმებს მთელი საზოგადოებრივი ძალების კონსოლიდაციისათვის?

4. ნეგატიური მოვლენებიდან რომელია ყველაზე სახიფათო დღეს, რა ზომებს იღებთ მათ წინააღმდეგ, საერთოდ რა კეთდება რეგიონის სულიერი და ზნეობრივი კლიმატის გაჯანსაღებისათვის?

5. თქვენი აზრით, რა გზები არსებობს პოლიტიკური და ორგანიზაციული მუშაობის ძირეული გარდაქმნისათვის, ჩატეხილი ხიდის განმრთელებისათვის, პარტიის როლის ამაღლებისათვის?

ფიქრი და განსჯა სახალხო სატკივარზე

ნაკვეთი პირველი

ცხოვრებაში განუხრელად განხორციელება. ეს კი მხოლოდ დემოკრატიულ სამართლებრივ სახელმწიფოშია შესაძლებელი. უნდა ვაშენოთ ასეთი სახელმწიფო.

5. პარტია ავტორიტეტის აღდგენის მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეძლებს, თუ დღეს მაინც დაიწყებს იმ დაპირებათა შესრულებას, რომლებითაც იგი ხელისუფლების სათავეში მოვიდა: გადასცემს ძალაუფლებას ხალხს მიერ მართლა არჩეულ საბჭოებს, მიწას — გლეხებს, ფაბრიკა-ქარხნებს — მუშებს, თუ გაანთავისუფლებს ხალხს თავისი დიქტატისაგან და იდეური ლიდერის როლით დაკმაყოფილდება (სხვათა შორის, ეს ბევრად უფრო ძნელია, ვიდრე ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური მეთოდებით „მართვა“, რამაც ჩვენი საზოგადოება ჩიხში მოიყვანა).

ბეგლარ მახარაშვილი,

საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი:

1. მართალია, ბოლო დროს პარტიული, საბჭოთა და სამართალდამცავი ორგანოების ენერგიული ძალისხმევის შედეგად ვითარება ერთგვარად განიმუტება, სასურველისაგან მაინც შორსა ვართ. დაძაბულობის მიზეზები დღეს და თუხდაც გუშინ არ წარმოქმნილა. ესენია უმთავრესად წარსულის მცდარად გაგება-ახსნა, ერთაშორის ურთიერთობებში გაუგებრობებსა თუ წყარუებაზე დაფუძნებული ეჭვები და ერთმანეთისადმი უნიადაგო უნდობლობა, სხვადასხვა დონის ხელმძღვანელთა უპრინციპობა, უარყოფით ტენდენციების თვითდინებაზე მიშვება და, რაც უარესია, ზოგ-ზოგს მიერ მათი გაღრმავებისათვის აშკარა თუ ფარული მხარდაჭერა, სოციალური საკითხების მოუგვარებლობა და ა. შ.

აქ უაღრესად გულსატკივნი და დამაფიქრებელია ის, რომ ძმობით განთქმულ ჩვენს მიწა-წყალზე ეროვნულ ნიადაგზე სისხლიანმეტაკებებსაც მოვესწარით. თანაც, რატომ დავმალოთ, სხვადასხვა გარემოებათა გამო ჩვენს მიმართ საბჭოეთშიც და უცხოთშიც არაერთგვაროვანი აზრი ჩამოყალიბდა. სულ ახლახან ოფიციალური მისიით ვიმყოფებოდი სვერდლოვსკში და იქ შეხვედრისას მოცემული კითხვებითაც კი ჩანდა სრული და ობიექტური ინფორმაციის ნაკლებობა. ჩვენ, ცხადია, ყველაფერი ვიღონეთ მდგომარეობის სწორი განმარტებისათვის, მაგრამ რამდენს შეიძლება გაწევდომოდით! ამას დრო უნდა, დრო და მართალი ინფორმირება.

პირადად ჩემთვის, გასაგები მიზეზების გამო, ერთგვარად საჩოთიროა ყოფილ ხელმძღვანელებზე საუბარი, მაგრამ კითხვა პირდაპირ დაისვა და პასუხიც ასეთივე უნდა იყოს. აპრილის დამდეგს რესპუბლიკის არაერთ რეგიონში, უპირატესად კი თბილისში, მძიმე ვითარება შეიქმნა. სწორედ ასეთ ურთულეს სიტუაციაში ხელმძღვანელობამ ვერ გამოიჩინა სათანადო მოკრძალება და ალღო, გამოვლები შეაფასა როგორც ცალკეულ ექსტრემისტთა წამოწყება და არა ფართო მოძრაობა. უფრო ზუსტად, ახალგაზრდობის მამულიშვილური სწრაფვა, რაც ფაქტობრივად ერის გაწყობილებას გამოხატავდა, ჩათვალა სხვადასხვა გაერთიანების მოწოდებათა აყოლად, აქედან გამომდინარე მცდარი დასკვნები. ამით იყო გამოწვეული მოქმედებათა არათანამიმდევრულობა და ზიგზაგები, მიმდინარე არაორდინალური ამბებისადმი არაობიექტური მიდგომა, ცენტრის არასწორი ინფორმირება იმ დეპეშებით, რომლებიც სახალხო დეპუტატთა ყრილობაზე გამოქვეყნდა და ასე მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა. შეცდომა იყო ისიც, რომ საჭიროდ არ იქნა მიჩნეული ე. შევარდნაძისა და გ. რაზუმოვსკის დროზე ჩამოსვლა თბილისში.

რატომღაც მჯერა, მიტინგების დაწყებისთანავე, იმავე დღეს რესპუბლიკის ხელმძღვანელობა რომ მივსულიყავით ახალგაზრდებთან, გულწრფელად გავსაუბრებოდით მათ, დაგვერწმუნებინა, რომ მათი სურვილები და მოთხოვნები აფხაზეთთან დაკავშირებით გამეკლისწინებული იყო და, მაშასადამე, დრო არ დაგვეკარგა გამოსავლის ძებნაში, როცა სიტუაცია დღითიდღე მძაფრდებოდა, საქმე ტრაგედიამდე არ მივ

საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიის სხდომა

1989 წლის 14 აგვისტოს გაიმართა საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს კოლეგიის გაფართოებული სხდომა, რომელმაც განიხილა რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა ორგანოების ოპერატიულ-სამსახურებრივი საქმიანობის შედეგები და დამნაშავეობასთან ბრძოლის მკვეთრი გაძლიერების თაობაზე სსრ კავშირის უმაღლესი სბჭოს სხესიის გადაწყვეტილებათა რეალიზაციის ამოცანები, სოციალისტური კანონიერებისა და დისციპლინის მდგომარეობა, აფხაზეთის ასს რესპუბლიკასა და საქართველოს მთელ რიგ რეგიონებში მომხდარი ამბები და ექსტრემალურ პირობებში პირადი შემადგენლობის მოქმედება.

სრულიად გულახდილად აღინიშნა, რომ წესრიგისა და საზოგადოების ინტერესების, მოქალაქეთა კანონიერი უფლებების დაცვისათვის მუშაობა საკმარისად არ წარმოებს, მოთხოვნები სოციალისტური კანონიერებისა და მართწესრიგის მკვეთრი განმტკიცების შესახებ ნელა სრულდება, ყოველთვის კომპლექსურად არ უდგებიან გარდაქმნის კონკრეტული ამოცანების გადაწყვეტას. აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში, დასავლეთ საქართველოსა და ქვემო ქართლის მთელ რიგ რაიონებში მომხდარმა ამბებმა ნათლად დაადასტურა, რომ შინაგან საქმეთა საქალაქო და რაიონული განყოფილებების ბევრ უფროსს და პოლიტმუშაკს უნარი არ შესწევს სწორად წარმართოს პირადი შემადგენლობის მუშაობა ექსტრემალურ პირობებში, რასაც მოჰყვა იარაღის გატაცება და ოპერატიული ვითარების გართულება.

მთლიანად ყველა ხაზით რეკისტრირებულ დანაშაულობათა საერთო რიცხვი 3,9 პროცენტით გაზარდა, სისხლის სამართლის სამძებროს ხაზით კი 10,7 პროცენტით.

მთელ რიგ რაიონებში დამნაშავეობის დონემ საგრძნობლად იმატა, უწინარეს ყოვლისა, აფხაზეთის ასს და აჭარის ასს რესპუბლიკებში, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში, ქუთაისში, ფოთში, ტყიბულში, წყალტუბოში, ქალაქ თბილისის ორჯონიკიძის და ლენინის, ახმეტის, ბოლნისის, გარდაბნის, გორის, ობობის, ზუგდიდის, ხარაგაულის, სამტრედიის, წალენჯიხის და ზოგიერთ სხვა რაიონში.

სერიოზულ შეშფოთებას იწვევს დამნაშავეობის ზრდა, რომელიც მიმართულია მოქალაქეთა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის წინააღმდეგ. მათ შორის განზრახ მკვლელობის (26,2 პროცენტით), მკვლელობის მიზნით თავდასხმების (4,2 პროცენტით), სხეულის მძიმე დაზიანების (16,4 პროცენტით), გაუპატიურების (61,5 პროცენტით) ფაქტები, გაიზარდა ქონებრივ დანაშაულობათა რიცხვიც.

არ არის სათანადო ეფექტიანობა და შეტევითობა სოციალისტური საკუთრების დატაცებებისა და სპეკულაციის წინააღმდეგ ბრძოლის ქვეგანყოფთა საქმიანობაში, სუსტად წარმოებს შეობა სოციალისტური საკუთრების დატაცების, მექრთამეობის, სავალუტო ოპერაციების წესების დარღვევათა ფაქტების გამოვლენისათვის.

ტერორალური აპარატის სამსახურები სრულიად არასაკმარის გავლენას ახდენენ საქმის ვითარებაზე ადგილებზე, ნელა გარდაქმნიან ორგანიზატორულ მუშაობას შინაგან საქმეთა საქალაქო და რაიონულ ორგანოებში.

შვიდი თვის შედეგები მოწმობს, რომ პოზიტიური ძვრები არ არის მიღწეული პირად შემადგენლობას შორის მორალურ-ფსიქოლოგიური კლიმატის განმტკიცებაში. 20,7 პროცენტით გაზარდა ორგანოების თანამშრომელთა მიერ სოციალისტური კანონიერების დარღვევათა რიცხვი. კვლავ მაღალია დისციპლინის დარღვევათა დონეც. დასჯილ თანამშრომელთა რიცხვი გაიზარდა აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროში, ჭითურის შინაგან საქმეთა საქალაქო განყოფილებაში, ბოლნისის, დმანისის, კასპის, სოღნაღის, თეთრი წყაროს და შინაგან საქმეთა მთელ რიგ სხვა ორგანოებში.

როგორც ანალიზი მოწმობს, სოციალისტური კანონიერების დარღვევები ცალკეულ თანამშრომელთა ზნეობრივი და პროფესიული დეფორმაციის, იმ ხელმძღვანელთა და პოლიტმუშაკთა მხრივ სამსახურებრივი კონტროლისა და მომკითხველობის გმრართული მექანიზმის უქონლობის შედეგია, რომლებიც ცალკეულ შემთხვევებში თავადაც არ არიან სამაგალითონი ხელქვეთებისათვის, სჩადიან დისციპლინურ გადაცდომებს. საანგარიშო პერიოდში დისციპლინური წესით სხვადასხვა დარღვევისათვის დაისაჯა საქალაქო და რაიონული ორგანოების 30 უფროსი და მათი მოადგილე.

განსაკუთრებით აღინიშნა, რომ შინაგან საქმეთა განყოფილებების ზოგიერთ ხელმძღვანელ მუშაკს უნარი არ შესწევს სწორად შეაფასოს ვითარება, დაგეგმოს და მოაწყოს თავისი და ხელქვეითების მოქმედება, ცუდად ფლობს იარაღს და სუსტად არის ფიზიკურად მომზადებული, რაც იმას იწვევს, რომ გაზრდილა სამსახურებრივი მოვალეობათა შესრულების დროს თანამშრომელთა დაღუპვისა და დაჭრის შემთხვევები. მარტო მიმდინარე წლის შვიდ თვეში დაიღუპა სამი და დაიჭრა 60-ზე მეტი თანამშრომელი.

ორგანოებისა და ქვეგანყოფების საქმიანობაში არის მთელი რიგი სხვა სერიოზული ნაკლოვანებანი და ხარვეზები, რამაც განაპირობა კიდეც სისხლის სამართლის დანაშაულობებისა და სხვა ნეგატიური პროცესების ზრდა.

მოისმინა რა ინფორმაცია აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში, ქვემო ქართლის ზონაში და დასავლეთ საქართველოს რაიონებში შექმნილი ვითარების შესახებ, კოლეგიამ აღნიშნა არადამაკმაყოფილებელი მუშაობა, რომელსაც ახორციელებენ სამინისტროს ხელმძღვანელობა, პოლიტორგანოები, შინაგან საქმეთა სამსახურებისა და ქვეგანყოფების უფროსები. ამ რაიონების შინაგან საქმეთა განყოფილებების ხელმძღვანელობა და პირადი შემადგენლობა, რომლებსაც არ გააჩნიათ ინფორმაცია იმ აქციების შესახებ, რომლებიც მზადდებოდა, მოუმზადებელი აღმოჩნდნენ გადამწყვეტი მოქმედებისათვის ექსტრემალურ სიტუაციაში, ცალკეულ შემთხვევებში გამოიჩინეს დაბნეულობა, გაუბედაობა და სულმოკლეობა.

გამწვავებული ეროვნებათაშორისი ურთიერთობის პირობებში აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელები შეუთანხმებლად და მოუფიქრებლად მოქმედებდნენ, არ ეფიქრებოდნენ ადამიანთა ცხოვრებისა და არეულ-დარეულობის შემთხვევებში, ზოგიერთი თანამშრომელთა სამართალდამრღვევთა მოთხოვნებსაც კი ასრულებდა. ღალატი ჩაიდინა ოჩამჩირის შინაგან საქმეთა რაიონული განყოფილების დაცვის განყოფილების უფროსმა, მილიციის მაიორმა დ. შლარბამ. ამა წლის 16 ივლისს დაახლოებით 8 საათზე მან ერთ ჯგუფს დაურიგა სანადირო თოფები და ტყვია-წამალი. დ. შლარბა დაპატიმრებულია. ქალაქ ოჩამჩირეში იარაღის დარიგების ეს პირველი შემთხვევა იყო სიგნალი რესპუბლიკის სხვა რაიონებში შინაგან საქმეთა ორგანოების შენობებზე თავდასხმისათვის. მიღებული ზომების შედეგად ამჟამად ჩამორთმეულია მოტაცებული იარაღის 42,8 პროცენტი, ტყვიამფრქვევების 70 პროცენტი, ავტომატების 76 პროცენტი, პისტოლეტების 38 პროცენტი, შაშხანების 72 პროცენტი, სანადირო თოფების 31 პროცენტი.

უნდა აღინიშნოს აგრეთვე, რომ შინაგან საქმეთა მთელი რიგი ქვედანაყოფების (ქუთაისის შინაგან საქმეთა სამმართველოს, წყალტუბოსა და გაგრის შინაგან საქმეთა საქალაქო განყოფილებების, ლანჩხუთის, საჩხერისა და სხვა შინაგან საქმეთა საქალაქო და რაიონული განყოფილებების) ხელმძღვანელობის ღონისძიებათა მეოხებით მოხერხდა როგორც სატაბელო, ისე სხვა იარაღის დაცვა. უნდა აღინიშნოს, რომ მილიციის მუშაკთა ნაწილი მოქმედებდა შეტევითად, აქტიურად, რის შედეგადაც 30 თანამშრომელი დაშავდა.

მოვლენების ანალიზ მოწმობს, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობამ, კოლეგიამ, პოლიტიკურმა განყოფილებამ ჯეროვნად ვერ შეაფასეს შექმნილი ვითარება და დაძაბულობის ზრდა, რის გამოც არ მიიღეს გამაფრთხილებელი ზომები საზოგადოებრივი უშიშროების უზრუნველსაყოფად, საკმარის გავლენას არ ახდენენ შინაგან საქმეთა ორგანოების მუშაობაზე პირადი შემადგენლობის დაჯაზვისათვის, მასობრივი ხასიათის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედების აღკვეთისა და შექმნილი ვითარების ნორმალიზაციისათვის.

არსებითი ხარვეზები იყო იდეურ-აღმზრდელობითი მუშაობისა და უწინარეს ყოვლისა, პირადი შემადგენლობის ინტერნაციონალური აღზრდის ორგანიზაციაში. ამას ის მოჰყვა, რომ აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში იყო ეროვნული ნიშნებით თანამშრომელთა გამიჯვნის შემთხვევები. ღალატის ფაქტები მოხდა ბოლნისის შინაგან საქმეთა რაიონული განყოფილების თანამშრომელთა მხრივაც, რომელთაგან ბევრი არ გამოდიოდა სამუშაოდ რაიონში ვითარების გამწვავების დროს. სულ ამ რეგიონში მომხდარი ამბების გამო დაისაჯა 25 თანამშრომელი, მათ შორის ორი დათხოვნილია ორგანოებიდან, ორი განთავისუფლებულია თანამდებობიდან, ერთი კი დაპატიმრებულია.

შეჯამა რა კოლეგიის მუშაობის შედეგები, რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრმა, შინაგან სამსახურის გენერალ-ლეიტენანტმა შ. გორგოძემ აღნიშნა, რომ წლევანდელი წელი რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა ორგანოების სიმტკიცის გამოცდის წელი იყო. გამოვლინდა სუსტი მხარეებიც მათ მუშაობაში. მინისტრმა მკაცრად გააკრიტიკა ექსტრემალურ პირობებში შინაგან საქმეთა ორგანოების საქალაქო და რაიონული ორგანოების და ქვეგანყოფების, პოლიტაპარატის მთელი რიგი ხელმძღვანელების მოქმედება.

სხდომაზე აღინიშნა, რომ საჭიროა გულდასმით გაანალიზონ რესპუბლიკაში უკანასკნელ ხანს მომხდარი ამბები, შინაგან საქმეთა ორგანოების მოქმედება, და ამ შესწავლის საფუძველზე განსაზღვრონ სამომავლოდ მოქმედების მუშაობის ფორმები და მეთოდები. წინა პლანზე აქ უნდა დადგეს მოსახლეობასთან პირადი შემადგენლობის მუშაობა, ამისთვის კი უნდა მოვიფიქროთ და განვსაზღვროთ არაფორმალურ გაერთიანებებთან, ახალგაზრდობასთან დიალოგის ფორმები, მიეცეს წიაინ ამბებში თანამშრომელთა უფრო აქტიურ მონაწილეობას.

დამნაშავეობის პროფილაქტიკისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის, რესპუბლიკაში ოპერატიული ვითარების გაჯანსაღების უპირველესი ამოცანა იქნება „დამნაშავეობასთან ბრძოლის მკვეთრი გაძლიერების შესახებ“ სსრ კავშირის უმაღლესი სბჭოს დადგენილების წარმატებული შესრულება, რომელიც შინაგან საქმეთა ორგანოების თანამშრომლებს რეალურ შესაძლებლობას აძლევს უფრო მტაცედ აღკვეთონ დამნაშავე ელემენტების მოქმედება.

ამჟამად, იმასთან დაკავშირებით, რომ მოტაცებული იარაღის გარკვეული ნაწილი ჯერ კიდევ მოსახლეობის ხელშია, მიღებულია გადაწყვეტილება შეიქმნას მისი ჩამორთმევის სპეციალური შტაბი მინისტრის პირველი მოადგილის, შინაგანი სამსახურის გენერალ-მაიორის ვ. შადურის მეთაურობით.

დაგეგმილია აგრეთვე შინაგან საქმეთა სამინისტროს პრესჯგუფის მუშაობის გააქტიურების მთელი რიგი ღონისძიებანი. იგი დროულად უნდა აღკვეთდეს ჭორებსა და დეზინფორმაციას, ამყარებდეს უფრო მჭიდრო კონტაქტებს, როგორც რესპუბლიკურ გაზეთებთან, ტელევიზიასთან და რადიოსთან, ისე საქალაქო და რაიონულ პრესასთან.

მასობრივი მართლსაწინააღმდეგო მოქმედების თავიდან აცილებისა და აღკვეთისათვის სამინისტროს სამსახურებისა და ქვეგანყოფების, საქალაქო და რაიონული განყოფილებების ხელმძღვანელთა მუშაობა მეტად არასაკმარისად ცნეს. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობას, კოლეგიას, შინაგან საქმეთა ორგანოებს სამსახურებისა და ქვეგანყოფების უფროსებს წინადადება მიეცათ განსახილველად ეფექტიანი ღონისძიებანი, რათა ძირეულად გააუმჯობესონ ოპერატიულ-სამსახურებრივი საქმიანობა, დაბეგონონ პარტიულ-პოლიტიკური მუშაობა პირად შემადგენლობას შორის, ხელქვეითებს განუვითარონ რთული ვითარებაში სწორად მოქმედების უნარი, ჩაუნერგონ ინტერნაციონალიზმის, სამსახურებრივი მოვალეობის ერთგულების გრძნობა.

იმ მიზნით, რომ აღმოიფხვრას არსებული ნაკლოვანებანი და რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა ორგანოების ოპერატიულ-სამსახურებრივი საქმიანობის ფორმები და მეთოდები სრულად შეესაბამებოდეს თანამედროვე მოთხოვნებს, კოლეგიამ დასახა მთელი რიგი ღონისძიებანი, რათა აღმოიფხვრას ნაკლოვანებანი და უარყოფითი მოვლენები ოპერატიულ-სამსახურებრივ საქმიანობაში, უზრუნველყოფილ იქნეს მისი რადიკალური გარდაქმნა.

კოლეგიამ მოითხოვა, რომ სისხლის სამართლის სამძებროს, უბნის ინსპექტორების, საპატრულო-საგუშაგო და საგზაო-საპატრულო სამსახურის, გამაფრთხილებელ მეცადინეობა მოახმარონ მოტაცებული იარაღის და ტყვიაწამლის მოძებნასა და სულ ჩამორთმევას, მიმალულ გამძიგებობში მყოფ პირთა და ბოროტმოქმედთა დადგენასა და დაჟაგებას.

კოლეგიის გადაწყვეტილებით მუშაობაში ნაკლოვანებებისათვის, აგრეთვე იმისათვის, რომ ვერ ფლობდნენ ვითარებას, არ განახორციელეს ექსტრემალურ პირობებში საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის საჭირო ღონისძიებანი, თანამდებობიდან გათავისუფლეს და დასაჯეს საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს, აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს, რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მთელი რიგი ორგანოებისა და ქვეგანაყოფების ხელმძღვანელები.

კოლეგიამ განიხილა ორგანიზაციული საკითხები. თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის შინაგან საქმეთა სამმართველოს უფროსად დანიშნა პოლკოვნიკი ი. ეპიტაშვილი, რომელიც საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილედ მუშაობდა.

საქართველოს სრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისხლის სამართლის სამძებროს სამმართველოს უფროსად თანამდებობაზე დაინიშნა პოლკოვნიკი ო. ეპიტაშვილი, რომელიც საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილედ მუშაობდა.

საქართველოს სრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისხლის სამართლის სამძებროს სამმართველოს უფროსად დანიშნულია მილიციის პოლკოვნიკი გ. შალამბერიძე, რომელიც წინათ ქალაქ თბილისის შინაგან საქმეთა სამმართველოს უფროსის მოადგილედ მუშაობდა; მის მოადგილედ დანიშნული არიან მილიციის პოლკოვნიკი გ. თალაკვაძე, რომელიც ოზურგეთის შინაგან საქმეთა რაიონული განყოფილების უფროსად მუშაობდა.

მილიციის პოლკოვნიკი გ. პატარაია დანიშნულია საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სოციალური საკუთრების დატაცებისა და სპეკულაციის წინააღმდეგ ბრძოლის სამმართველოს უფროსად; წინათ იგი მუშაობდა ამავე სამმართველოს უფროსის მოადგილედ.

ორგანიზებული დანაშაულობის წინააღმდეგ ბრძოლის განყოფილების უფროსად კოლეგიამ დანიშნა მილიციის პოლკოვნიკი ნ. წკრიალაშვილი, რომელსაც საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისხლის სამართლის სამძებროს სამმართველოს უფროსის მოადგილის თანამდებობა ეკავა.

აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილედ დანიშნული არიან მილიციის პოდპოლკოვნიკი ა. ლომინაშვილი, რომელიც საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს საქართველოს ტრანსპორტის შინაგან საქმეთა სამართველოს უფროსის მოადგილედ მუშაობდა, და მილიციის პოდპოლკოვნიკი მ. აგრბა, რომელიც აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისხლის სამართლის სამძებროს განყოფილების უფროსის მოადგილე იყო.

კოლეგიის მუშაობაში მონაწილეობდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის სახელმწიფო-სამართლებრივი განყოფილების გამგე ო. გონაძე.

საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს პრესჯგუფი.

ქართველ მეცნიერთა ღვაწლის აღიარება

უკრაინის ფილოსოფიური და სოციოლოგიური ჟურნალის ფურცლებზე

კეგელს მოსწრებულად აქვს ნათქვამი: ყოველდღიურობაში ჩაფლული ადამიანი ფილოსოფიას განიხილავს როგორც „პირუკუშექცეულ სამყაროს“. ეს ნიშნავს ისეთ სამყაროს, რომელშიც სიტყვებს და საგნებს, ნორმებს და ქცევებს, ღირებულებებს და შეფასებებს სრულიად საწინააღმდეგო მიმართებანი ახასიათებთ. ერთი ქართული ზღაპრის მიხედვით, ჯაჭვა სამეფო ჩვენი სამყაროსგან იმით განსხვავდება, რომ იქ, მაგალითად, წყლის გადაღვრა წყლის მიტანას ნიშნავს. ხუფრის ალაგება — ხუფრის გაშლას, ხოლო თონის დატვრევა თონის გაბურებას.

ასევე „უკუღმართი“ და „აზრს მოკლებული“, პირუკუშექცეული ჩანს ყოველდღიური აზროვნებისათვის ჭეშმარიტებები, რომლებსაც ფილოსოფია გვასწავლის. ყოველდღიურობაში ჩაფლული ადამიანისთვის ყველაზე უფრო ნამდვილი, გასაგები და ხელმისაწვდომია გარემომცველი, პრაქტიკული სარგებლის მომტანი ნივთები. მათთვის ამ ნივთების სამყარო ერთადერთი რეალობა, ხოლო ერთადერთი სასარგებლო მოქმედება — ამ ნივთების წარმოება და მოპოვება. მაგრამ სარგებლობას იმდენად აქვს ფასი, რამდენადაც სათანადო ნივთები მის მაძიებელ სუბიექტთან მიმართებაშია. უამისოდ უაზრობაა ლაპარაკი „თავისთავად სასარგებლოზე“, საერთოდ რაიმე „თავისთავადზე“. სარგებლიანობის ამ უფსკრულში ჩაძირული ადამიანს ყველაზე უფრო აღიზიანებს მსჯელობა, არცა სწავლულთა, არცა წიგნთა სწავლულთა, არა მოყვარე არიან შრომისა, უკანონოდ და უწესოდ და ფრიად შერევნილად მდგომარეობენ“.

განა შეგვიძლია ვთქვათ, რომ დღევანდელ ყოველდღიურობაში ჩაფლულ ქართველს აქვს დიდი შანსი, გასცდეს აღწერილ მდგომარეობას? იმედია, რომ აქვს. ეროვნული გამოღვიძება ამის შესაძლებლობას იძლევა, ოღონდ ამ აღორძინებას ქართული ფილოსოფიისადმი ძირეული შიმბორუნებაც უნდა მოჰყვეს (რაც ქართველ ფილოსოფოსთა პოზიციის კორექტირებასაც მოითხოვს).

ქართველ ფილოსოფოსთა პრესტიჟზე საკავშირო თუ საერთაშორისო მასშტაბით დღეს ლაპარაკი ზედმეტია. ეს ფილოსოფიაში ოდნავ ჩახედულმა ნებისმიერმა კაცმა იცის. ქართველ ფილოსოფოსთა მეცნიერული ღვაწლის აღიარების კიდევ ერთი დადასტურებაა ის, რომ უკრაინის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის სამეცნიერო ჟურნალის „ფილოსოფიური და სოციოლოგიური აზრი“ თითქმის მთელი ნომერი (იხ. 2/1989) ქართველ ფილოსოფოსთა ნაწერებს დაეთმო.

რედაქტორის სვეტში ვკითხულობთ: „ჩვენი აზრი, კერა ქართული ეროვნული თვითცნობიერებისა და ცხოვრების წესის ერთ-ერთი ფუნდამენტური კომპონენტია. შემთხვევითი არ არის, რომ მას ცხოვრებისეულ პრიორიტეტთა რიგში უპირველესი ღირებულება აქვს. მაგრამ ეს არანაკლებ ეხება ერის კულტურულ ცხოვრებას, ერისა, რომელიც ძნელბედობის ჟამსაც ინარჩუნებს საკუთარი კულტურული სახლის, ინტელექტუალური პოტენციალის შენარჩუნებას.

ასეთ კულტურულ კერად უკრაინის ფილოსოფიური ჟურნალის რედაქტორი თვლის ქართველ ფილოსოფოსთა თანამეგობრობას.

ყოველი ეროვნული ფილოსოფიის საგანია საზოგადოდ ფილოსოფიისათვის დამახასიათებელი პრობლემები. ეროვნული ფილოსოფიის სპეციფიკას შეადგენს ამ პრობლემებს შორის პრიორიტეტების გამოყოფა. ეს აქცენტირება. საგაზეთო სტატიის მოცულობა არ იძლევა საშუალებას, რომ ქართული ფილოსოფიის სპეციფიკური მომენტები სრულყოფილად წარმოჩინდეს. დავსაჯერდებით მხოლოდ იმის აღნიშვნას, რომ ჟურნალში გამოქვეყნებულ სტატიებში გამოთქმული იდეები თავისებური გამოძახილია იმ პრობლემებზე, საუკუნეთა განმავლობაში რომ დაუსვამთ ჩვენს მოაზროვნეებს.

ფილოსოფიის კვლევის ერთ-ერთი უმთავრესი საგანი რომ ადამიანია, ბანალური ჭეშმარიტებაა. მაგრამ ადამიანი არ არის ფილოსოფიის საგანი იმავე აზრით, რა აზრითაც, ვთქვათ, ცოცხ სხეულთა მოძრაობის კანონების დადგენაა ცოცხი მექანიკის საგანი. ადამიანის ფილოსოფიური (და საერთოდ ჰუმანიტარული) ცოდნის უპირველესი ამოცანაა, იმგვარად მიიწოდოს ადამიანს საკუთარ თავზე ცოდნა, რომ იგი შინაგანად გარდაიქმნას, გაკეთილშობილდეს, მარადიულ ღირებულებებს ეზიაროს და ჭეშმარიტი, სისხლსავსე ყოფიერებით იცხოვროს. ფილოსოფიური ცოდნის ამგვარ სპეციფიკაზე ლაპარაკისას არჩილ ბაქრაძე სამართლიანად აღნიშნავს, „არის რა ერთდროულად შემეცნების ობიექტიც და სუბიექტიც, ადამიანი საკუთარი თავის შემეცნებისას ორგვარი მიმართებით იცვლება: ახალი ცოდნა საკუთარი თავის შესახებ არა მარტო შემეცნებითად ამდიდრებს (და შესაბამისად ცვლის) მას, არამედ შესაბამისად აძლევს ახლებურად შეხედოს საკუთარ თავსაც. ეს კი დაკავშირებულია ადამიანის ღირებულებითი ორიენტაციის ცვლილებასთან, მისი პრაქტიკული მოღვაწეობის ხასიათისა და მთელი მისი ცხოვრების შეცვლასთან“.

მაგრამ ახლის აღმოჩენა და საკუთარი თავის შეცვლა ადამიანს მხოლოდ იმ პირობით შეუძლია, თუ თავის თავში ჩაკეტილი არსება კი არ იქნება, არამედ არსებულისადმი გახსნილი. ბევრი მოაზროვნის აზრით „სამყარო“ და „გარემო“ (გულისხმობა ადამიანთათვის მნიშვნელოვანი, სანდო და ღირებულ არსებულთა გარემო) მხოლოდ ადამიანისათვისაა დამახასიათებელი და მისი სპეციფიკური გახსნილობის შედეგია. ამ საკითხს ეხება არჩილ ბეგიაშვილის სტატია „ფილოსოფიიაზეთ შემეცნების ნორმატიული და ღირებულებითი ასპექტები“. ავტორი აღნიშნავს, რომ „ადამიანი არა მხოლოდ გახსნილია მთელ საგნობრივ სამყაროზე მიმართებისათვის, არამედ აგრეთვე აცნობიერებს ამ გახსნილობას. ადამიანს მოქმედება მიზანშეწონილია, მაშასადამე, გაცნობიერებულია... ამ გახსნილობის გაცნობიერების ფაქტებამდე ჩვენ მივედით, დავიწყეთ რა ფილოსოფიური შემეცნების თავისებურების ძიება. ამატომ ბუნებრივია ვივარაუდოთ, რომ ამ გახსნილობის გაცნობიერება ფილოსოფიური შემეცნების მეოხებით გამოიხატება“.

არსებულისადმი ადამიანის გახსნილობა ადამიანური მოღვაწეობის ისეთი ფენომენის საფუძვლადაც ძევს, როგორიც თამაშია. თამაშის ცნებაზე დღეს აქტიურად მუშაობენ ფილოსოფოსები, სოციოლოგები, ფსიქოლოგები, ბიოლოგები, თამაშის ფსიქოლოგიური თეორიების ფილოსოფიურ ინტერპრეტაციას ეძღვნება გია ნოდიას სტატია. განიხილავს რა სპენსერის, ფროიდის, უნნაძის, ვიგოცკის, პიაჟეს და სხვათა თეორიებს, ავტორი დასაბუთებულად დაასკვნის: „კაცმა რომ თქვას, კულტურასაც, რამდენადაც იგი სიმბოლოებით ოპერირებს, თან ახლავს პირობითობის ელემენტი, რაც საფუძველს იძლევა ვილაპარაკოთ კულტურისა და თამაშის ნათესაობაზე, მაგრამ კულტურას საქმე აქვს ადამიანური ყოფიერების უმაღლეს და ყველაზე არსებით ღირებულებებთან, რაც ყველაზე უფრო არასასურველი სტუმარი ყველა არასასურველ სტუმართა შორის (ნიცშეს სიტყვებია) — ნიჰილიზმი.

ნიჰილიზმის ფილოსოფიური ცნება არ გულისხმობს იმას, რომ საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს რადაესადმი რწმენა გაუქრა, იგი უფრო მეტად, ფილოსოფოსთა აზრით, ევროპული კულტურის თანმხლები და, გარკვეული აზრით, ფუძე მოვლენაც ყოფილა. ამ პრობლემებს ეხება ავთანდილ პოპიაშვილის სტატია „ნიჰილიზმის პრობლემა ფ. ნიცშეს და მ. ჰაიდეგერის ფილოსოფიაში“.

როგორ დავაღწიოთ თავი ამ არასასურველ სტუმარს? მხოლოდ ჭეშმარიტი ღირებულებების დამკვიდრების, სიკეთისათვის აქტიური ძალისხმევის, გულგრილობასთან დაუნდობელი ბრძოლის ჭორიშვილის ინიციატივით და აკადემიის მაშინდელი ვიცე-პრეზიდენტის გიორგი წერეთლის ხელშეწყობით სოციალისტური სისტემის ქვეყნებში პირველად შეიქმნა ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის ბანყოფილება. ამ გადედულმა გადაწყვეტილებამ (მაშინ ფილოსოფიური ანთროპოლოგია, ისევე როგორც მანამდე გენეტიკა და კიბერნეტიკა, „ბურჟუაზიულ ცრუმეცნიერებად“ იყო მონათლული) მოსკოვში, და არა მარტო მოსკოვში, გაბატონებულ დოგმატიკოსთა დიდი შეშფოთება გამოიწვია. მათი ლიდერი, მ. სუსლოვის ნდობით აღჭურვილი პირი აკადემიკოსი მ. მიტინი სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში 1973 მოწვეულ თათბირზე სიტყვით გამოვიდა და განაცხადა, „მდგომარეობა ფილოსოფიურ ფრონტზე (ფილოსოფიაც ფრონტი ყოფილა — კ. კ.) შემაშფოთებელია“, და ამის დასტურად თბილისში ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის შემსწავლელი განყოფილების გახსნა მოიყვანა. დაიწყო ათწლიანი ბრძოლა ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის წინააღმდეგ, და ვინ იცის, რა მოხდებოდა, რომ ინსტიტუტის ადმინისტრაციას მოთმინება არ გამოეჩინა და სათანადო ორგანოები არ დაერწმუნებინა, რომ ფილოსოფიური ანთროპოლოგია „ცრუმეცნიერება“ კი არა, მეცნიერების დარგია.

ეს ისტორია კიდევ ერთხელ შეგვახსენებს ბანალურ ჭეშმარიტებას: ფილოსოფოსს არა მხოლოდ საკუთარი იდეების ჩამოყალიბება უნდა შეეძლოს, არამედ ამ იდეებისათვის ბრძოლაც. უეჭველად, ერთ-ერთი ახალი ფილოსოფოსია მერაბ მამარდაშვილი, რომლის უკომპრომისო პოზიციამ მას ბევრი რამ ავნო ავადსახსენებელ უძრაობის წლებში. შეიძლება დაეთანხმო ან არ დაეთანხმო მერაბ მამარდაშვილს, მაგრამ ერთი რამ უდავოა: იგი დაუფარავად, მოურიდებლად გამოოქვამს თავის პოზიციას და შეუპოვრად იცავს მას. მერაბ მამარდაშვილის ფილოსოფიური ხასიათის ეს თვისება ჟურნალში გამოქვეყნებულ ინტერვიუშიც ვლინდება, რომლის სათაურია „იყო ფილოსოფოსი — ეს ბედისწერაა“. მკითხველს ვურჩევთ გაეცნოს ამ ინტერვიუს, რომლის წაკითხვაც, დარწმუნებული ვარ, ბევრ საფიქრალს აღუძრავს. ჩემი რეცენზია კი ამ ინტერვიუდან ალებული ერთი ნიშანდობლივი ფრაზით მინდა დავამთავრო. „საქმე ის არის, რომ სამყარო უფრო სწრაფად იცვლება, ვიდრე ჩვენ ვასწრებთ რეაქტიულად დავიკავოთ სამყაროულ სივრცეში ჩვენი წერტილები. სამყარო ყოველთვის ასწრებს ისეთი კონფიგურაციის მიღებას, რომელიც უკვე განსხვავებულია ჩვენს მიერ შექმნილი ხატის თანახმად ჩვენთვის წარმოდგენილ სამყაროსთან შედარებით. ამიტომ, მართალია დებულება, რომლის თანახმადაც ჭეშმარიტება მარადიან გვიყურებს ჩვენ. ჭეშმარიტება აღნიშნულია „უკვეთი“, ჩვენთვის კი ეს ნიშანია „უკვე გვიანაა“.

ქაბა კაციტაძე,
ფილოსოფიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

ეკლესია

საქართველოს ეკლესიის ორგანო
25 აგვისტო
ბიბლიოთეკა

● ITALIA

საბჭოთა ხელმძღვანელის წერილი რომის პაპს

რომი, მიხეილ სერგეის ძე გორბაჩოვმა რომის პაპს იოანე პავლე II გაუგზავნა წერილი, რომელიც საბჭოთა ხელმძღვანელისადმი რომის პაპის ეპისტოლის პასუხია. წერილში აღძრულია თანამედროვეობის საკვანძო, კარდინალური საკითხები: ბირთვული საფრთხის აღმოფხვრა, ქვეყნად შშვიდობისა და სამართლიანობის დამკვიდრება, ცივილიზაციის ფუძემდებელ ღირებულებათა დაცვა, განხილულია ფართო საერთაშორისო თანამშრომლობის ფორმირების პრაქტიკული გზები მათი გადაწყვეტის ძიების მიზნით.

წერილში გამოთქმულია მზადყოფნა კვლავაც განავითაროს საბჭოთა კავშირ-ვატიკანის კონტაქტები. წერილი პაპს გადასცა ვატიკანში ჩამოსულმა სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის პირადმა დუსპანმა ი. ე. კარლოვმა.

რომის პაპთან საუბრის დროს გაიმართა აგრეთვე აზრთა გაზიარება ლიბანში შექმნილი მდგომარეობის გამო სამშვიდობო ძალისხმევის ფაქტიურების საჭირობის თვალსაზრისით, რათა რაც შეიძლება მალე მოგვარდეს ლიბანის კრიზისი ამ ქვეყნის სუვერენიტეტის, ერთიანობისა და ტერიტორიული მთლიანობის შენარჩუნების საფუძველზე.

● IRAN

პრეზიდენტის განცხადება

თეირანი. ირანი არ აპირებს სხვა ქვეყნების საშინაო საქმეებში ჩარევას. იგი განუზრელად დაიცავს საერთაშორისო სამართლის ნორმებს, განაცხადა ირანის ისლამური რესპუბლიკის პრეზიდენტმა ჰაშემი-რაფსანჯანიმ ირანის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობასთან და ისლამური რესპუბლიკის საზღვარგარეთის დიპლომატიურ წარმომადგენლობათა მეთაურებთან შეხვედრაზე.

მან აღნიშნა, რომ ირანი მზად არის მეგობრული ურთიერთობა იქონიოს ყველა ქვეყანასთან, „ორი-სამ საზეიმო ფიფაზე“ გარდა. ჩვენი კარი ღიაა ირანის რეკონსტრუქციის პროგრამების განხორციელების საქმეში თანამშრომლობისათვის, თქვა ჰაშემი-რაფსანჯანიმ. ირანის ისლამური რესპუბლიკის პრეზიდენტმა უარყო დასავლეთის პროპაგანდის მონაჟორი, თითქოს ირანის პოლიტიკა შეიცვლებოდეს. მან ხაზი გაუსვა, რომ ახალი მთავრობა განაგრძობს წინსულას რევოლუციით დასახული მიზნებისაკენ, ოღონდ უფრო დაჩქარებული ტემპით.

რეჟო ამაშუკელი

იერუშალაიმ!

ისრაელში მცხოვრებ ქართველ ებრაელებს

შენი ცარგვალი
მირონია გამდნარ სმარაგდის,
შენი ,ჰაერი —
სოლომონის ბაღის მტევნები!
გოდების კედელს
ისევ ესმის გმინვა მარადი
და ხმლის კოვილი
სალადინის შუშლილ მდევრების!

იერუშალაიმ!
ბეთლეჰემით შხივის ვარსკვლავი
ვარსკვლავი იგი —
— დამდგენელი ადგილის,
წმინდის!
იერუშალაიმ!
კვლავ მოგძახის ხმა გულსაკლავი
ურვა მდურავი მდორე დვრინით
ზეცისკენ მიდის...

თრთიან, როკავენ,
თავს ახლიან დასხმული რეტით
ხასიდიმები,
რაბინები
მზით დახრულ კედელს...
და გადმოპყურებს იუდეველთ
დავითის სეტი,
სეტი, რომელიც მოსეს მოდგმას
მოუხმობს დღემდე!

გადნება სული აღტკინებით,
სიბერე რომ არ!
— იერუშალაიმ!
სად მარხია ჩემი წარსული?!
დაუფერია გუმბათები
სისხლიან ომარს,
ვერცხლი, ოქრო და მინარეთი
ცისკენ წასული...

აქლემი, მღერიე ზანზალაკით,
მიყვება არაბს,
მბზინავ თუნგებით,
მუთაქებით,
ჭრელ-ჭრელ ბლონდებით...
იერუშალაიმ!

როს სიკვდილი მომირთავს
კარავს
ვითარ ფსალმუნი, ნეტარების,
მომაგონდები!..
ხვატით ქვირვალით,
ფაფარაშლილ მზით,
მცხუნვარეთი,
ნვეთავს ამინდი,
როგორც კერტი ლელვის
ნაყოფის...
— მე მოვიხილე
ჩემი წილი საზღვარგარეთი,
მე მოვიარე
ზღვა და მინა ჩემი სამყოფი!
მაგრამ შენ მაინც,
ქვეშე ცისა, რას შეედრები?!
შენ, სხივფენილი,
მარადიულ ნათლის აკლდამით?!..
ქრისტეს საფლავზე
მუხლმოყრილი
ცას ვევედრები:
— აღავსე შენი სათნოებით
მოდგმა ადამის!
მოეც დამაშვრალს
პეშვით წყალი, მუჭით ხორბალი,
მარტვილს იმედი,
მარხულს სულის სიმხნე მარადი,
შემოაბრუნე
საქართველოს ბედის ბორბალი
და დამიფარე,
დამიფარე, ვით მიფარავდი!
და ვაი იმას,
ვისაც შერჩა სული მონისა,
ვინც თავის წარსულს
მომავლისთვის არ ჭვრეტს
ნიადაგ!
... მე მეჩვენება
ვენახები სოლომონისა,
სადაც ბაბილონს
სამუდამოდ დაეგვიანდა!
საით,
ასულნი ისრაელის,
საით მხევლები?!..

ამბრის სურნელი
ახლა საით მიედინება?!
მათ სიყვარული,
სისხლიანი ამოხველებით,
უკვე უმღერეს პოეტებმა და
შეშლილებმა!
დაბლა, გორაკებს,
ზეთისხილი სიმწვანით ფერავს,
იქით,
საითაც მეგულება საძვალე
ძველთა!
და თვალცრემლიანს
როგორც ნინათ, ასევე მჯერა:
— ამ თვალშეუდგამ სამყაროში
ვიქნებით ერთად!
ინათა შორით მონასტერმა:
— უმალ ვიცანი!
დღეს ცრემლიანი ტყვეობაში
სხვათა მცდელობით!..
— „დექით მტკიცედ და
შეურყეველად!“
— აი, ნიშანდ,
ჩემი სიმაღლის,
ჩემი ღვაწლის და ქართველობის!
— იერუშალაიმ!
ვინ გაიგებს გარეშე შენის,
ვინ რისთვის მკორტნის,
რას მემდურის,
რას მეცილება???
— ო, არა მხოლოდ კარ-მიდამოს
სამოთხედ ფენილს,
არამედ წარსულს,
სულის ჩემის დახვეწილებას!
სისხლი მდის ბეჭით
მაგრამ ისევ აიშალა იმ
დღეთა სიამე,
სიხარული და სულის გვემა!
და ვიმეორებ მრავალივით: —
— „იერუშალაიმ!
თუ დაგივიწყო,
დამივიწყოს მარჯვენამ ჩემმა!“

1989 წ. 24 ივლისი.

სეტყვა კახეთში

საცაა მთელი ძალით გაჩაღდება ყურძნის კრეფა კახეთში, როგორც ყოველთვის, წლეულსაც დიდი შრომა გასწიეს მევენახეებმა მოსავლის - შესანარჩუნებლად, მაგრამ ბუნებამ მათ კიდევ ერთხელ შეახსენა: ჭეშმარიტი მოსავალი ის არის, რაც მარანშია. სეტყვამ კვლავ შეუტია მეზვრეებს. მნიშვნელოვანი ზარალი განიცადეს ყვარლის რაიონის საბუის საბჭოთა მეურნეობის მშრომელებმა — აქ ვენახების მთლიანი ფართობი დაზიანდა, დაიკარგა სულ მცირე 2 ათასი ტონა ყურძენი. რაც გადარჩა, სწრაფად იკრიფება და ღვინის ქარხნებს ბარდება.

ზედიზედ რამდენჯერმე დაისეტყვა თელაველთა ვენახები. 21 აგვისტოს მოსულმა სეტყვამ ფშავლის კოლმეურნეობაში 70 ჰექტარზე თითქმის გაანახევრა მოსავალი — დაიკარგა 165 ტონა ყურძენი. 24 აგვისტოს ღამით მოსულმა სეტყვამ კი განსაკუთრებით დიდი ზიანი მიაყენა სანიორის კოლმეურნეობას. წინასწარი ანგარიშით აქ 650 ტონა ყურძენი დაიკარგა. ამჟამად დასეტყვილ ვენახებში სწრაფი ტემპით იკრიფება მოსავალი.

ზურაბ არსენიშვილი,
„კომუნისტის“ საკ. კორ.

„კომუნისტის“ ფოტოკონკურსი

ცეკვა „ქართული“. ზურაბ დათუაშვილის ფოტო.

ვარლამ შამათავა

ვარლამ შამათავა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის დამსახურებული მოღვაწეა ვეტერინარიაში - მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო სასწავლო-კვლევითი ინსტიტუტის ეპიზოოტოლოგიის კათედრის პროფესორი, 1939 წლიდან სკკპ წევრი ვარლამ პავლეს ძე **შამათავა.**

იგი დაიბადა 1915 წელს სენაკის მაზრის სოფელ ფოცხოში. 1932 წელს დაამთავრა ცხაკაიის სასოფლო სამეურნეო ტექნიკუმი, 1938 წელს კი საქართველოს ზოოტექნიკურ-საველერინარო ინსტიტუტის საველერინარო ფაკულტეტი. გაიარა ასპირანტურის კურსი.

1942-45 წლებში ვ. შამათავა მუშაობდა მთავარი ვეტექიმის თანამდებობაზე ზამკიჩეთის და ელდარის მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობებში. ამის შემდეგ კვლავ დაბრუნდა ინსტიტუტში და შეუდგა ასისტენტის მოვალეობის შესრულებას. 1945 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია და აირჩიეს ეპიზოოტოლოგიის კათედრის გამგედ. 1963 წლიდან იგი მეცნიერებათა დოქტორია.

ვ. შამათავას გამოქვეყნებული აქვს 130-ზე მეტი მეცნიერული შრომა, სახელმძღვანელოები, მონოგრაფიები, ბროშურები. მისი ხელმძღვანელობით დამუშავდა ცხოველთა ბრუცელოზისა და ტუბერკულოზის წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებათა რესპუბლიკური პროგრამა. იგი თანაავტორია 1982 წელს საკავშირო მასშტაბით გამოცემულ ვეტერინარულ ღონისძიებათა ეკონომიკური ეფექტიანობის განსაზღვრის მეთოდიკისა.

ვ. შამათავა ნაყოფიერ სამეცნიერო და პედაგოგიურ მუშაობასთან ერთად აქტიურ საზოგადოებრივ მოღვაწეობასაც ეწეოდა. იყო საზოგადოება „ცოდნის“ რესპუბლიკური გამგეობის წევრი, წლების მანძილზე თავმჯდომარეობდა ამ საზოგადოების საინსტიტუტო გამგეობას. დაჯილდოებული იყო ჩხალთა მეგობრობის“ ორდენით, მედლებითა და სიგელებით.

კეთილშობილი ადამიანის, პრინციპული და სპეტაკი კომუნისტის, აქტიური საზოგადო მოღვაწის, მეცნიერისა და პედაგოგის ვ. შამათავას ხსოვნა მუდამ დარჩება ჩვენს გულში.

საქართველოს სსრ სახელმწიფო აგროსამრეწველო კომიტეტი; აგროსამრეწველო კომპლექსის მუშაკთა პროფკავშირის საქართველოს რესპუბლიკური კომიტეტი; საქართველოს ზოოტექნიკურ-საველერინარო სასწავლო-კვლევითი ინსტიტუტი.

დღეს დასავლეთ საქართველოში მოსალოდნელია ცვალებადი მოღრუბლულობა უხანოდ, აღმოსავლეთის ქარი 9-14 მეტრი წამში, ტემპერატურა — ბარში 28-33, მთაში 27-32, მაღალმთიანეთში 16-21 გრადუსი.

აღმოსავლეთ საქართველოში — ზოგან ხანმოკლე წვიმა, ჭექა-ქუხილი, შესაძლებელია სეტყვა, ტემპერატურა — ბარში 26-31, მთაში 24-29, მაღალმთიანეთში 16-21 გრადუსი.

რედაქტორის მოადგილე
მ. უგრეხელიძე.

ᲓᲘᲓᲘ ᲞᲝᲔᲢᲘᲡ ᲡᲐᲘᲣᲑᲘᲚᲔᲝᲓ

„სიმღები ჩვენ ვართ ყველაო“

მგოსანმა საქართველო ჩონგურს შეადარა, ხოლო მისი მცხოვრებნი — სიმებს. შეადარა და სჯეროდა, რომ ამ სიმების ერთობლივი ჟღერადობა მოაახლოებდა შობელი მამულის ნთელ ხვალინდელ დღეს, გააცისკროვნებდა მას ბედნიერებითა და თავისუფლებით. ასეთი სურდა ეხილა საქართველო აკაკი წერეთელს — დიდ პატრიოტსა და ჰუმანიტარულ ინტერნაციონალისტს, ქართველი ერის მისწრაფებათა უბადლო გამომხატველს.

აკაკი წერეთელი.., ამ სახელმა ჩვენს ლიტერატურაში არნახული, სულიერი მოძრაობა გამოაღვიძა. ივნისის დღეები სამარადჟამოდ კურთხეულია მისი სახელით, დღით, როცა დაიბადა პოეტი — ჩვენი ეროვნული სიამაყე და დიდება.

როგორც საქართველოს მრავალსაუკუნოვანი ლიტერატურის დიდი დღესასწაულისათვის, ისე ემზადება ქართველი ერი თავისი დიდი შვილის დაბადების 150 წლისთავისათვის, რომლის ლირაც ერთგულად „მსახურობდა სიმართლეს“ და დღესაც ემსახურება ამ ერს. აკაკი წერეთლის შემოქმედება მაცოცხლებელი წყაროა, სამშობლოს სიყვარულის, სამართლიანობის, თანასწორუფლებიანობის სწორუპოვარი ჰიმნია. პოეტის იუბილე ფართოდ აღინიშნება ჩვენს ქვეყანაში 1990 წელს.

განსაკუთრებული სიამაყის გრძნობით ემზადებიან იუბილესათვის საჩხერეში — პოეტის მშობლიურ რაიონში, სოფელ სხვიტორში, სადაც იგი დაბადა, სავანეში, სადაც იზრდებოდა გლეხის შვილებთან ერთად. აქ ყოველი ქვა, ყოველი ხე თავისი სახელოვანი შვილის ხსოვნით სუნთქავს. სხვიტორში მიმდინარეობს სარესტავრაციო სამუშაოები, პოეტის სახლ-მუზეუმის ექსპოზიციის განახლება, ღირსშესანიშნავი თარიღისთვის მას ახალი მასალები შეემატება.

სახალხო მგოსნის ცხოვრებისა და შემოქმედების საინტერესო ფურცლები გახდება შინაარსი სამეცნიერო სესიებისა და ლიტერატურული საღამოებისა, რომლებიც საიუბილეო ზეიმის დღეებში მოეწყობა რესპუბლიკის ქალაქებსა და სოფლებში. პოეტის შესანიშნავი ნაწარმოებები, რომლებიც ჰუმანისტური იდეალებით არის გამსჭვალული, ახლობელი და ძვირფასია თანამედროეებისათვის. ნამდვილად შესაშურია ბედი მისი ლექსებისა — „ციცინათელასი“ და „სულიკოსი“, რომლებიც მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხის მილიონობით ადამიანის სიმღერებად იქცა და მათი გულები დაიპყრო. ყოველი თაობა აკაკის წიგნებში პოულობს იმ სანუკვარს, რაც შემდეგ თან ახლავს ადამიანს მთელი სიცოცხლის მანძილზე. ამიტომაც საიუბილეო დღეებისათვის მზადებაში მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა დიდი კლასიკოსის მხატვრული ნაწარმოებების, მისი პუბლიცისტური და კრიტიკული სტატიების, აგრეთვე მის შესახებ თანამედროვეთა მოგონებების გამოცემას. ამ მუშაობაში რესპუბლიკის ყველა გამომცემლობაა ჩაბმული.

პოეტის შემოქმედების არა ერთი წიგნი — გამოკვლევა შეემატება ქართველ მკითხველთა ბიბლიოთეკებს, 35-ზე მეტი საიუბილეო გამოცემას უმზადებენ მკითხველთა აუდიტორიას საქართველოს გამომცემლობები, მათ შორის — აკაკის შემოქმედების მინიატურულ და სასაჩუქრო გამოცემებს, ლამაზად გაფორმებულ ალბომებს, ლირიკის, პროზისა და პუბლიცისტიკის საუკეთესო ნიმუშებს რუსულ, ინგლისურ, ფრანგულ, გერმანულ ენებზე, მოაზროვნე ხელოვნების ბრძნულ გამონათქვამებს, რომელსაც ბედმა არგუნა ბედნიერება მუდამ ყოფილიყო ჩვენი თანამედროვე და რომელმაც შთამომავლებს დაუტოვა პოეტური ფორმულა — „ჩემი ხატია სამშობლო, სახატე — მთელი ქვეყანა“.

(საქინფორმი).

ᲒᲠᲐᲚᲔᲣᲚᲜᲘ ᲓᲐᲘᲡᲐᲯᲜᲔᲑ

მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულებისადმი კონტროლის წესით და მშრომელთა გამუდმებულ საჩივრებთან დაკავშირებით სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში 21 აგვისტოს საფუძვლიანად განიხილეს სარეცხი საშუალებებით მოსახლეობის უზრუნველყოფის საკითხი. აღინიშნა, რომ სსრ კავშირის ქიმიური და ნავთობგადამმუშავებელი მრეწველობის სამინისტროს, სახელმწიფო ასოციაცია „აგროქიმს“, მოკავშირე რესპუბლიკების სახელმწიფო აგროსამრეწველო კომიტეტებს დღემდე არ გამოუყოფრრებიათ სინთეზურ სარეცხ საშუალებებზე, სარეცხი და ტუალეტის საპონზე მოსახლეობის მოთხოვნის დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებული ვითარება.

რუსეთის სფსრ, უკრაინის სსრ, ბელორუსიის სსრ, ყაზახეთის სსრ, ლიტვის სსრ, ლატვიის სსრ და ესტონეთის სსრ მინისტრთა საბჭოები არ ახორციელებენ საჭირო ღონისძიებებს, რათა გამოიყენონ არსებული შესაძლებლობანი საპნის გამოშვების გადიდებისათვის, ზოგიერთ შემთხვევაში კი ურიგდებიან კიდეც მისი წარმოების მოცულობის შემცირებას. სარეცხი საშუალებების წარმოქმნილი დეფიციტის ლიკვიდაციაში დროულ გარდატეხას ვერ მიაღწიეს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მუდმივმა ორგანოებმა.

სინთეზური სარეცხი საშუალებების წარმოების მოცულობის ზრდის დავალებათა შესრულებისადმი უპასუხისმგებლო დამოკიდებულებისათვის, რასაც მოჰყვა პირველი საჭიროების ამ საქონლის დეფიციტი, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ თანამდებობიდან გაათავისუფლა მინისტრის მოადგილე ვ. პ. ივანოვი.

სსრ კავშირის ქიმიური და ნავთობგადამმუშავებელი მრეწველობის მინისტრს ნ. ვ. ლემაევს მიუთითეს, რომ საჭიროა გადაუდებლად მიიღოს სარეცხი საშუალებების წარმოების განვითარებისა და უახლოეს ხანში ამ საქონლეზე მოსახლეობის მოთხოვნილებათა სრული დაკმაყოფილების უზრუნველყოფის ზომები.

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ქიმიურ-სატყეო კომპლექსის ბიუროს თავმჯდომარის პირველ მოადგილეს ა. ა. პეტროვს გამოეცხადეს საყვედური იმის გამო, რომ დროზე არ განახორციელა სინთეზური სარეცხი საშუალებების წარმოების ზრდის ღონისძიებანი და სუსტ კონტროლს უწევს ამ საქმეს.

მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს დაევალათ განახორციელონ სასწრაფო ღონისძიებანი, რომელთა მიზანია საპნის წარმოების განვითარება და საპნით მოსახლეობის უზრუნველყოფა, ამისათვის ადგილობრივი რესურსების მაქსიმალური გამოყენების ხარჯზე, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ქიმიურ-სატყეო კომპლექსის ბიუროს კი (ვ. კ. გუსევი) — გამოასწოროს სარეცხ საშუალებებზე მოსახლეობის საჭიროებათა უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით შექმნილი ვითარება. (საკდესი).

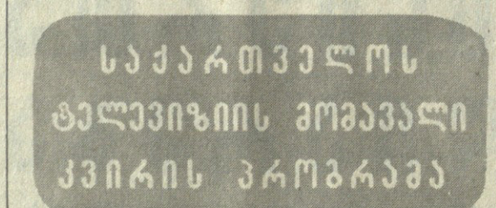

ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲘ

31 აგვისტო

პირველი პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ათლეტიზმი. 14.20 — ქართული მხატვრული ფილმი „ბედნიერი რომ იყო“. 20.00 — მოამბე. 20.35 — მხატვრული ფილმი „სახეიდრის ტყავი“. 22.00 — „ვრემია“.

ᲝᲗᲮᲨᲐᲑᲐᲗᲘ

30 აგვისტო

პირველი პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „კაცია ადამიანი?!“. 15.20 — სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „შენი გზები, იაკუტიავ“ (პირველი ჩვენება). 15.50 — საინფორმაციო გამოშვება. 16.00 — დიალოგი პოლიტიკურ თემაზე (გამეორება). 16.35 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „ტყეებსა და მთებს იქით“. 17.45 — მოსწავლეთათვის. „თვალსაწიერი“. 18.25 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 18.35 — გარდაქმნის წახნაგები. 19.00 — ხალხური შემოქმედება. „თუ ყაკი გონიერია“ (სოფელი მზეთამზე). 19.25 — მოამბე. 20.00 — საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი ფეხბურთში. თბილისის „დინამო“ — „ჩერნომორეცი“. რეპორტაჟი ვ. ი. ლენინის სახელობის თბილისის „დინამოს“ სტადიონიდან. 21.50 — სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „ხმები“ (პირველი ჩვენება). 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — ქართული მხატვრული ფილმი „წინაპართა მიწა“.

მეორე პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „კაცია ადამიანი?!“. 15.20 — სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „შენი გზები, იაკუტიავ“ (პირველი ჩვენება). 15.50 — მხატვრული ფილმი „არც დგასიზმრებიათ“ (ქართულ ენაზე). 17.20 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 18.10 — მხატვრული ფილმი „ფერიების საშემოდგომო საჩუქარი“. 19.25 — მოამბე. 20.00 — სატელევიზიო დადგმა „ვარშავული მელოდია“. 22.00 — „ვრემია“.

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ

1 სექტემბერი

პირველი პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“. 15.25 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 15.50 — საინფორმაციო გამოშვება. 16.00 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „სოფელს ურჩხული სწვევია“. 17.20 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 17.30 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „ექვსიდან ათამდე“. 18.00 — მოსწავლეთათვის „ჩვენი ჯაჯ-კლუბი“. 18.50 — „ძეგლის ვედრება“. 19.15 — განცხადებები. 19.20 — „მორღვეული ბალავერი“ (გამეორება). 20.00 — მოამბე. 20.35 — „ჩვენ ვეძებთ ფიროსმანს“ (გადაცემა მეორე). 21.05 — საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი ფეხბურთში. I ლიგა. ცსკა — „გურია“. (ვიდეოჩანაწერი). 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ვიდეო, ვიდეო“...

მეორე პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“. 15.25 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 15.50 — მხატვრული ფილმი „ტყეებსა და მთებს იქით“. 17.00 — ცენტრალური ტელევიზიის გაცვლითი ფონდიდან. სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 17.35 — მხატვრული ფილმი „მესამე ურჩხული“. 18.45 — „მოგზაურობა ზღაპრებისა და ფათერაკების ქვეყანაში“. კინოკონცერტი. 19.45 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 20.00 — მოამბე. 20.35 — ფილმ-სპექტაკლი „კრაკოველები და მთიელები“. 22.00 — „ვრემია“.

ᲨᲐᲑᲐᲗᲘ

2 სექტემბერი

პირველი პროგრამა. 9.35 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „პოეზია უსიტყვოდ“. 10.05 — ათლეტიზმი. 10.35 — ქართული დოკუმენტური ფილმი „ძია ერმილე“. 10.45 — მოსწავლეთათვის. კონცერტი „მზიურის „ახალი სიმღერები“. 11.05 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „ძველი სხვენის საიდუმლოება“. 12.25 — პოეზიის ხუთი წუთი. 12.30 — შ. ჯოჯუას საბავშვო ოპერა „გასროლა ტყეში“. 13.35 — ქართული მოკლემეტრაჟიანი მხატვრული ფილმი „ორმო“. 14.05 — პოეზიის ხუთი წუთი. 14.10 — კონცერტი. „ძმა ძმის ოჯახში სიმღერით მოველ“. 15.10 — ხალხური შემოქმედება. „მაღლა მთას მოდგა...“. 16.10 — საინფორმაციო გამოშვება. 16.20 — „ერთი სიმღერის ფესტივალი“. 16.25 — პოეზიის ხუთი წუთი. 16.30 — ქართული დოკუმენტური ფილმი „ნინო ანანიაშვილი“ (პირველი ჩვენება). 16.50 — „ერთი სიმღერის ფესტივალი“. 16.55 — „სამხრეთი საზღვრების სადარაჯოზე“. სატელევიზიო ჟურნალი საბჭოთა არმიის მეომრებისათვის. 17.40 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 18.00 — სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო გვაცნობებს. 18.10 — „ბაბრეულის საზღვრების სადარაჯოზე“. სატელევიზიო ჟურნალი საბჭოთა არმიის მეომრებისათვის. 18.55 — „ხელოვნების ლექტორიუმი“. ნიდერლანდური სკოლა. 19.25 — მოამბე. 20.00 — ფეხბურთი სსრ კავშირის პირველობაზე. თბილისის „დინამო“ — დუშანბეს „პამირი“. შესვენების დროს (20.45) ძილისპირული. 21.50 — კინოჟურნალი „მეცნიერება და ტექნიკა“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ოლუზიონი“.

მეორე პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „ბინაპართა მიწა“. 15.45 — საინფორმაციო გამოშვება. 15.55 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „ჩიპოლინო“. 17.25 — მოსწავლეთათვის. „ჩვენი თვითმოქმედება“. 18.00 — განცხადებები. 18.10 — წერილის დღე. „ექო“. 18.45 — „იავნანა“. 19.45 — ძილისპირული. 20.00 — მოამბე. 20.35 — საქართველოს ეკონომიკური დამოუკიდებლობისათვის. 21.15 — „ქართული მიწის გასაჭირი“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ფილმის შუქ-ჩრდილები“. ქართული მხატვრული ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“.

მეორე პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ათლეტიზმი. 14.20 — ქართული მხატვრული ფილმი „ბინაპართა მიწა“. 15.45 — ცენტრალური ტელევიზიის გაცვლითი ფონდიდან. სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 16.25 — მხატვრული ფილმი „იმპროვიზაცია ბიოგრაფიის თემაზე“. 17.40 — „ბავშვებს ცხოველების შესახებ“ (გადაცემა ლენინგრადიდან). 18.10 — სატელევიზიო დადგმა „რამაიანა“. 20.00 — მოამბე. 20.35 — მხატვრული ფილმი „ჩემი საყვარელი კლოუნი“. 22.00 — „ვრემია“.

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ

1 სექტემბერი

პირველი პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“. 15.25 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 15.50 — საინფორმაციო გამოშვება. 16.00 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „სოფელს ურჩხული სწვევია“. 17.20 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 17.30 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „ექვსიდან ათამდე“. 18.00 — მოსწავლეთათვის „ჩვენი ჯაჯ-კლუბი“. 18.50 — „ძეგლის ვედრება“. 19.15 — განცხადებები. 19.20 — „მორღვეული ბალავერი“ (გამეორება). 20.00 — მოამბე. 20.35 — „ჩვენ ვეძებთ ფიროსმანს“ (გადაცემა მეორე). 21.05 — საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი ფეხბურთში. I ლიგა. ცსკა — „გურია“. (ვიდეოჩანაწერი). 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ვიდეო, ვიდეო“...

მეორე პროგრამა. 12.05 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 13.00 — „ნაშუადღევს“. 13.50 — ქართული მხატვრული ფილმი „სამანიშვილის დედინაცვალი“. 15.25 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 15.50 — მხატვრული ფილმი „ტყეებსა და მთებს იქით“. 17.00 — ცენტრალური ტელევიზიის გაცვლითი ფონდიდან. სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმების პროგრამა. 17.35 — მხატვრული ფილმი „მესამე ურჩხული“. 18.45 — „მოგზაურობა ზღაპრებისა და ფათერაკების ქვეყანაში“. კინოკონცერტი. 19.45 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 20.00 — მოამბე. 20.35 — ფილმ-სპექტაკლი „კრაკოველები და მთიელები“. 22.00 — „ვრემია“.

ᲨᲐᲑᲐᲗᲘ

3 სექტემბერი

პირველი პროგრამა. 10.05 — ბავშვის გასართობი პროგრამა. 11.00 — გარდაქმნის ნახნაგები. „სამეურნეო მექანიზმი— სიახლენი, პრობლემები“. 11.30 — კინოჟურნალი. 12.00 — ხალხური შემოქმედება. „სადა ხარ, ჩემო სალამურო!“. 12.20 — საკვირაო გამოფენა. 12.25 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „წინამასწარა ბარტყის ამბავი“. 13.45 — კონცერტი. 14.45 — საკვირაო გამოფენა. 14.50 — „ვესტნიკი“. 15.20 — მოსწავლეთათვის. „წყაროსთვალი“. 16.05 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 16.45 — საკვირაო გამოფენა. 16.50 — „შეხვედრა ქუთაისში“. 17.50 — „თბილისი და თბილისელები“. სატელევიზიო ჟურნალი. 18.30 — კინოჟურნალი. 18.40 — გარდაქმნის ნახნაგები. 19.00 — საერთაშორისო პანორამა. 19.45 — ძილისპირული. 20.00 — მოამბე. 20.40 — „ჩვენ ვეძებთ ფიროსმანს“ (გადაცემა მეორე). 21.00 — „ხელოვანი და დრო“. დიალოგი კინორეჟისორ რ. ჩხეიძესთან. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ეს სიმღერაა საქართველოსი“. 22.55 — საფეხბურთო მიმოხილვა. 23.25 — საესტრადო კონცერტი.

ᲢᲔᲚᲔᲕᲘᲖᲘᲐ — ᲨᲐᲑᲐᲗᲘ, 26 ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ

ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ

პირველი პროგრამა. 9.40 — მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 10.10 — გასართობი პროგრამა. 11.00 — „ნახტომი დაკარგულ სამყაროში“. 11.35 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 11.45 — მოსწავლეთა ზაფხულის არდადეგების გამო. სატელევიზიო კინოდარბაზი „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „ფერიების საშემოდგომო საჩუქარი“. 13.00 — პოეზიის ხუთი წუთი. 13.05 — „მუსიკალური ვიქტორინა“ (განმეორებით). 15.20 — პოეზიის ხუთი წუთი. 15.25 — საინფორმაციო გამოშვება. 15.35 — „ერთი სიმღერის ფესტივალი“. 15.40 — ქართული სატელევიზიო ფილმი „ზურაბ ანჯაფარიძე“. 16.40 — პოეზიის ხუთი წუთი. 16.45 — ქართული სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „გმირი, ლექსი, სიმღერა“. 17.15 — გარდაქმნის ნახნაგები. „მომავლის იმედით“. 17.40 — „ერთი სიმღერის ფესტივალი“. 17.45 — მულტიპლიკაციური ფილმი. 18.00 — სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო გვაცნობებს. 18.10 — „სამხრეთის საზღვრების სადარაჯოზე“. სატელევიზიო ჟურნალი საბჭოთა არმიის მეომრებისათვის. 18.55 — „ხელოვნების ლექტორიუმი“. ნიდერლანდური სკოლა. 19.25 — მოამბე. 20.00 — ფეხბურთი სსრ კავშირის პირველობაზე. თბილისის „დინამო“ — დუშანბეს „პამირი“. შესვენების დროს (20.45) ძილისპირული. 21.50 — კინოჟურნალი „მეცნიერება და ტექნიკა“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „ოლუზიონი“.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ

პირველი პროგრამა. 7.30 — „120 წუთი“. 9.35 — ჩვენი ბაღი. 10.05 — „ადამიანის ინსტიტუტი“. 11.05 — დოკუმენტური ტელეფილმი „მეშახტეთა ჰორიზონტები“ ციკლიდან „ენერგეტიკის სტრატეგია“. შესავალი სიტყვა — სსრკ სახალხო დეპუტატის ა. ი. საუნინისა. 12.10 — „შეჩერდი, წამო!“. 12.45 — ცხოველთა სამყაროში. 13.45 — სოციალიზმის ქვეყნებში. 14.15 — „რა არის ცირკი?“. ფილმ-კონცერტი. 14.55 — ლ. ზიკინას კონცერტი. 17.30 — საოჯახო ეკრანი. მხატვრული ფილმი „სონატა წითურა გოგონასთვის“ (ჩეხოსლოვაკია). 18.55 — ფერწერის სამყარო. 19.35 — პლანეტა. 20.35 — საბჭოური კინოს დღის გამო. მხატვრული ფილმი „ხვალ ომი იყო“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — მხატვრული ტელეფილმი „ადამიანები და მანეკენები“. II სერია. 23.55 — „შუაღამემდე და ნაშუაღამევს“.

მეორე პროგრამა. 9.00 — დილის ვარჯიში. 9.15 — სოფლის საათი. 10.15 — კონცერტი. 10.45 — სუბტიტრებიანი მხატვრული ფილმი „ღამით ნაამბობი ზღაპარი“. 12.00 და 14.00 — ახალი ამბები. 12.10 — კამჩატკის ტელესტუდიის პროგრამა. 13.30 — კონცერტი. 14.10 — მოკავშირე რესპუბლიკების კინოპუბლიცისტიკა. „მოიხედე წინ“ (ყაზანი). 14.40 — ბუდაპეშტის საგაზაფხულო ფესტივალის კონცერტები. 15.50 — საზრიანთა კლუბი-89. 17.15 — „...თექვსმეტ წლამდე და უფროსი ასაკისა“. 18.00 — საბჭოთა კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრო გვაცნობებს. 18.10 — საბჭოთა კულტურის ფონდის საქველმოქმ